ХОНИДОЙ ХУРЬГАЛХА ХАЛУУН ХАҺА ЭХИЛХЭНЬ, ЭНЭЭНДЭ БЭЛЭН ГҮТ?

Нүхэд хонишод, хурьгашад! Ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга заабол абажа, нэгэшье толгойн гарзагүй, тобир һайнаар түлжүүлэе.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

ПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

303 (10057) | 1962 оной декабриин 26, среда | Сэн 2 мүнгэн

Түл абалгаяа түгэс ...элэдхэлтэйгээр угтая!

...убликымнай мал ажалай ...албари болохо хони үсхэ...гэдэ эгээн харюусалга...е—түл абалга тулажа ...Шэнэ жэлэй түрүүшын ...урбан һарын туршада ..., совхозуудай отарануу... хурьгад түлэг абтажа ...кэ байна. Ажахынгаа уд...шараар энэмнай ургаса ...гатайл адлишуу гээшэ. ...һээ ажахынууд энэ шу...кампанида эрхимээр бэл...эмхитэйгээр үнгэргэхэ ...эй.

...э түл абалгые энэ жэлдэ ...тэ һайнаар эмхидхэхэ ...боломжо хаа хаанагүй ...жахын тоосоондо ороһон ...одой олонхи бригада...үсэд хүрэхэ һайн шанар...һэ, силос бэлдэжэ абан...олхоз, совхоз бүхэн эхэ ...й отарануудта таряа ...ай зүйл, һолоомо хэ... соонь үгэхэ аргатай. ...э жэлдэ хонидой ни...ион байра шэнээр бариг...үушануудынь һэльбэгдэн ...аа. Олонхи отарануудай ...а электрын гэрэл оруу...хай.

...абалгада түгэс бэлэн бо...айһан түрүүшүүл тухай ...бүриһөө хүдөө бэшэгшэд ...энэ. Мухар-Шэбэрэй ...» совхозой ахалагша ...н, Социалис Ажалай ...Балдама Доржиева, Ехэ ...ин «Дружба» колхозой ...ил Игумнов, Баргажа...рл Марксын нэрэмжэтэ ...ой—Шалсама Цыремпи...Погранична совхозой Ехэ ... отделениин — Бабасан ...в, Хэжэнгын совхозой— ...Буянтуев болон буса...игаданууд ерэхэ жэлдэ ... бүриһөө хурьга түл... зорилго урдаа табяад, ...ээ хүсэд һайнаар бэл...айна.

...зуура, энэ шухала хү...идэ дутагдалнууд баһал ... Нэгэ адли эрхэ бай...байгаад, имагтал ажа...тэлбэрилэгшэдэй, мэр...эдэй анхарал табяагүй ...э, зарим хонишодой ...анууд ажалдаа харюу...багатайгаар хандажа, ...алгада бэлдэхэ талаар ...й юумэ хээгүй байха ...шээнь, Мухар-Шэбэрэй ...» совхозой түрүү хони...хажуугаар олохон бри...д түл абалгадаа бэл...задагай зайдан бай...Эндэхи дүрбэдэхи отде... (эрхилэгшэнь нүхэр ...) олохон отарануудай, ...одо Доржо Бимбаевай ... отарын, байра дулаа...үй, хурьгатай хонидые ...хаамагууд дутуу, хобоо ...канууд бэлдэгдээгүй .... Түрэхэ дүтэлһэн хо... уһалууриин муу дээрэ...һөө уһалагданагүй. Үб...хашаан соо хонишодой ...ал үдэр һүнигүй хаал... Совхозой дирекци, парт... абалгын халуун хаһа...шодой бригадануудай ...дэжэ байһыень һайса ...а үзөөгүй, һанаа амар ...байна.

...абалгада бэлдэхэ та...Погранична совхозһоо ...абамаар байна. Энэ ...й хүтэлбэрилэгшэд аха...хонишодһоо, мэргэжэл...тусхай комисси эмхид...хэ хонидой бүхы отара...шалгаад, дүнгыень сов...дирекциин, парткомой ... дээрэ зүбшэн хэл...рүүлэгдэһэн дутагдал...түргөөр усадхаһан бай... Мүн энэ шухала кампа...да тээ хонишодой һайн...ргэжэ, тэдэнэй дунда ...с мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлбэ. Имэ хэмжээ ябуулгануудые хаа хаанагүй дэмжэхээр.

Хориин үйлэдбэриин управленидэ ородог Анаагай совхоздо, Баргажанай үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта олон хурьга түлжүүлһэн хонишодтс нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гурим тогтоогдоо. Энээниие һайшаахаар байна. Юуб гэхэдэ, түл абаха, тэрэниие һайнаар түлжүүлхэ хэрэг хонишодойл мэргэжэл шадабаряар, тэдэнэй оролдосо хэшээлээр бэелүүлэгдэхэ ха юм.

Һайн түл абахын тула нэн түрүүн түрэхэ хонидые оролдосотойгоор харууһалха, зүбөөр эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Хонишод үдэрэй гурим наринаар баримталжа, түрэхэ хонидые саг соонь эдеэлүүлхэ, уһалха болоно. Хээлитэй хонидые ехээр нарилжа харууһалха эрилтэ табигдана.

Хурьгадые үбэлэй һарануудта абажа, кошарно-базова аргаар түлжүүлхын тула зохид һайн байра бэлдэхэ, хурьгатай хонидые илгажа хaаха хаамагууд, тэдэниие эдеэлүүлхэ, уһалха хобоо, кормушканууд хүсэд хүрэхөөр эртээнһээ түхеэрэгдэхэ, байрань досооһоо сагаадагдаха ушартай. Илангаяа хурьгатай хонидой байха байрын ханануул һайса шабагдаһан, нэгэшье нүхэ һүбэгүй байха ёһотой. Мүн хурьгатай хонидой доро дэбдихэ һолоомо, хохир, хулһа гэхэ мэтэ зүйлнүүдые бэлдэхэ гээшэ хонишодой хэрэг.

Түл абалгада бэлдэхэ хэрэгтэ жэжэ божо юумэнүүд гэжэ байхагүй, бултал шухала гээшэ. Эхэ хонидто, хурьгадта уяха номернуудһаа эхилээд, үбшэлһэн хурьгадые эмшэлхэ эм хүрэтэр булта хэрэгтэй. Энэ шухала кампанида хэн һайнаар бэлдэнэб, тэрэл хурьгадые эрхимээр түлжүүлжэ шадаха байна.

Гэхэтэй хамта, хонишод, хурьгашад ажалдаа түрүү дүршэл, наукын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ уялгатай. Хурьгадта минеральна тэжээл: дабһа, улаан шабар, бусалгаһан избёосхо, модоной хөө гэхэ мэтые бэлдэхэ шухала. Хурьгадта саһанай уһа уулгахада айхабтар туһатай.

Зүгөөр түл түрэсэ һайнаар абаха хэрэгтэнь хонишодто али болохоор туһалха, энэ халуун хаһада хонишодой бригадануудта хурьгашадые нэмэжэ үгэхэ, тэдэнэй культурна, ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха талаар ажахын хүтэлбэрилэгшэд яаралтай хэмжээ абаха ушартай.

Нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүд энэ жэлдэ түрүүшынхеэ шэнэ түл абалгые эмхидхэхэнь гээшэ. Тиимэһээ тэдэнэр энэ шухала кампаниин үедэ ёһотой шалгалта барихань. Ушар иимэһээ нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүд мэргэжэлтэдээ зүбөөр хубаарилан табижа, эхэ хонидой отара бүхэниие үдэр бүриин хиналтада абажа, тэндэхи ажалые бодото һайнаар эмхидхэхэ арга олгохо уялгатай. Управленинүүдэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн партийна комитедүүд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд хонишодой дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ажахын асуудалтай нягта холбоотойгоор ябуулха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ болоно.

1963 ондо хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ гээшэ хонишон бүхэнэй, колхоз, совхоз, үйлэдбэриин управлени бүхэнэй арюун хэрэг мүн.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

Мүрысэел, нүхэдүүд

Манай «Эрдэм» совхозой хонишод ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда 19 мянган хурьга абаха зорилготой. Эды олон түл абаха арга боломжо манай совхоздо бии гү? Бии. Юуб гэхэдэ, совхоздомнай урдань байдаг жэжэхэн отаранууд хамтаруулагдажа, ажахын тоосоото томо бригаданууд болоһон байна. Манай бригада табан отараһаа бүридэнхэй. Гурбандань эхэ хонид байлгагдана. Хамтадаа 4 мянга гаран хонид бригададамнай харууһалагдана. Эхэ хониднай ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда хурьгалхаар үрэжүүлэгдэнхэй юм. Энэ хүдэлмэриие бидэнэр өөһэдөө хэһэн байнабди. Тиимэһээ хонидой һубайрха ушар үзэгдэхэ ёһогүй. Хонин бүриһөө хурьган абтахал байха.

Энэ жэл бригадынгаа хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалжа, 114 центнер нооһо гүрэндэ худалдаха түсэбтэй һэмди. Үнэн дээрэнь хонин бүриһөө 3,9 килограмм нооһо абажа, 115 центнер нарин, нарибтар нооһо худалдаһан байнабди. Мүн 709 центнер мяха абаха түсэб үлүүлэгдэә.

Мүнөө үедэ түл абалгын эгээл халуун хаһа орожо ерэнхэй гээшэ. Энэ хаһые хонишод ургаса хуряалгын халуун үетэй сасуулдаг байна. Тиигэншьегүй яахаб даа. Түхэреэн жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэриимнай үрэ дүн үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн үдэрнүүдтэ харагдахань ха юм. Сэхыень хэлэхэдэ, январь һара соо манай ажалай хуби заяан шиидхэгдэхэнь гэхэдэ алдуу болохогүй. Ушар тиимэһээ, түл абалгадаа хонишон бүхэн эрхимээр бэлдэхэ зэргэтэй. Томо шэрхи бэетэй, тобир тарган хурьгадые абахын тула, нэн түрүүн, эхэ хонидоо һайнаар харууһалжа, илангаяа үбэлэй сагта хүсэ тамирыень буурuулхагүй гэжэ хонишон бүхэн оролдодог. Мүн байра байдалаа һайса заһабарилха, дулаалха, үбһэ болон бусад тэжээлээ газаагаа хүсэд хүрэхөөр бэлдэжэ абахын түлөө ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой бшуу даа.

Манай бригадын хонишод ...гэрэгшэ намар 3300 центнер үбһэ өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэжэ, бултыень шахуу шарга дээрэ һурилһэн байна. Мүн 100 гектарта таригдаһан нилээд ехэ зелёнко хуряагдажа абтаа. Тиигэжэ хонидто хүсэд хүрэхэ үбһэн бэлдэгдээд, отарануудай байрын газаа ехэнхинь асарагданхай. Жэшээлхэдэ, минии хүдэлдэг отарада 600 гаран эхэ хонид бии. Эдэниие 3 хүн харууһалнабди. Тиихэдээ өөһэдынгөө хүсөөр 1080 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхээбди. Тэрэ үбһэнэй 900 центнерынь үлөөд байна. Мүн хонидойнгоо, нарай хурьгадай байха байрануудые һайса заһабарилжа, дулааланхайбди.

Тэрэшэлэн бригадымнай бүхы хонишод (15 хүн) түл абалгадаа горитойгоор бэлдэһэн байна. Бүхы отарануудта хонидой, хурьгадай байха байранууд нарин нягтаар заһабарилагдаа. Илангаяа хурьгадай байранууд, тэндэхи клеткэнүүд болон хобоо-кормушканууд бэлэн болгогдоо. Мүн дезинфекци хэгдэжэ, ханануул, клеткэнүүдынь сагаадагдаа. Хонидой түрэхэ таһалгануудта шииг нойтоной байхагүйнь тула һайса дулаалаабди. Мүнөө үедэ тэдэ байрануудтаа хонидые оруулжа хонуулнабди. Түлигдэдэггүй иимэ байрые хуурай байлгахын тула хонидоо оруулжа хонуулхада ехэ һайн. Түрүүшын үедэ түрэхэ хонидоо бэлшээридэ гаргангүй, газаагаа байлгаад, һайхан үбһөөр хооллуулжа, саг болзортонь уһалжа байнабди. Тиигэжэ манай бригада түл абалгадаа түгэс бэлдэнхэй.

Юрэнхы дээрэнь хэлэбэл, түл абаха хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулха хэрэг имагтал хонишодой ажалһаа дулдыдаха байна. Тиимэһээ манай республикын хонишон бүхэн энэ шухала хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө, зориг ехэтэйгээр хандажа, ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхээр мүрысэхыетнай бидэ уряалнабди.

Б. ДОРЖИЕВА,
Социалис Ажалай Герой.
Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозой хонишодой бригадын бригадир.

ХОНИШОД УРМАШУУЛАГДАХА

Агууехэ долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлэй гарахаяа байхада, манай совхозой хонишод шэнэ түл абалгадаа эрхимээр бэлдэхэ, 1963 ондо хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, оролдосотойгоор ажаллажа байнхай. Байгша оной август, сентябрь һарануудта 26800 хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн байгаа. Мүнөө совхозой эхэ хонидой 34 отарануудаар шэнэ түл абалгада бэлэдхэл гол түлэб дүүрэжэ байна.

Хонидой хурьгалха байра хаа хаанагүй бэлэн боложо, ханань шабагдажа дулаалагданхай. Хурьгатай хонидые илгажа хaаха хаамжанууд совхозой мастерскойдо шэнээр хэгдэжэ, отарануудта эльгээгдээ. Отара бүхэндэ хонидой хурьгалха үедэ эдюулхэ үбһэ, тэжээл зөөгдэжэ бэлдэгдэнхэй.

Түл абалгадаа дүрбэдэхи фермын нүхэр Цыреновэй хүтэлбэрилдэг хонишодой бригада эрхимээр бэлдэнхэй. Үбһэ тэжээл хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр абтаа. Малай байра, хашаа хорёо хүсэд заһагдаа. Мүн табадахи фермын нүхэр Тагаровай бригадынхид түл абалгадаа жэшээтэ һайнаар бэлдээд байна. Эдэ бригадануудаар түрүүшын хурьгад абтажа эхилээ.

Совхозой эхэ хонидой олонхи отарануудта электрын гэрэл оруулагданхай. Бусад фермэнүүдтэ түл абалгын үедэ хүсэд хүрэхөөр фонарь, керосин үгтөө. Түл абаха хүнүүдтэ шэнэ халаад үгтэжэ байна.

Түрэхэ ойртоһон хонид газаа баригдажа, һайнаар эдеэлүүлэгдэжэ захалаа. Хурьгадые балсан мяханай сайрадаг үбшэнһөө һэргылхэ зорилгоор эхэ хонидто тэжээлдэнь селенэ холигдожо үгтэнэ, мүн тэрэ эмээр хонидые тарина. Түрэхэ удыхэн хонид үдэр бүри бэлшээгдэнэ.

Хурьгадые яажа зүбөөр тодожо абахаб, һайнаар түлжүүлхэб гэһэн мэргэжэлтын зүбшэл саарһан дээрэ барлагдажа, отара бүхэнэй хонишодто эльгээгдээ. Шэнэ түл абалгын үедэ хонишодой культурна эрилтэнүүдые хангаха зорилгоор агитбригада эмхидхэгдэжэ байнхай. Холын отарануудай хонишодто хилээмэ болон эдеэ хоолой бусад шухала зүйлнүүдые таһалгаряагүй абаашажа байха даабари совхозой рабкоопто үгтэнхэй.

Ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тула совхозой дирекци, партком социалис мүрысөөнэй гурим тогтоожо, хонишодые материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүд хараалагдаа. Жэшээнь, 100 хонин бүриһөө 80—85 хурьга абаһан хонишодто 100 хонин бүриин нэгэ хурьга нэмэлтэ түлөөһэ болгон үгтэхэ. 100 хонин бүриһөө 86—90 хурьга абабал—хоёр хурьга, 91—95 хурьга абабал—гурбан хурьга, 96-һаа дээшэ хурьга абабал—100 хонин бүриин 4 хурьга хонишодто үгтэхэ болоо. Хэрбээ 100 хонин бүриин 100-һаа олон хурьга абабалнь, тэрэнэй хахадынь хонишодой бригадада шан болгон үгтэхөөр хараалагдаба.

Түл абалгын үедэ хонишодой бригаданuудта 100-гаад хурьгашад нэмэгдэжэ эльгээгдэхэ зэргэтэй байна. Мүнөө совхозой ажахын бусад һалбаринуудһаа 40—50 хүн шэлэнологдожо, отарануудта ябуулагдахаяа байнхай.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэреэр урмашаһан манай совхозой хонишод урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэхэ байһаниинь дамжаггүй. Хонишодой бригадануудта 30 гаран коммунистнууд хүдэлнэ. Мүн нилээд олон комсомолшууд ажаллана. Эдэнэр социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, бусадта үльгэр жэшээ харуулна.

И. ТРУНЕВ,
Анаагай совхозой парткомой секретарь.
Хори.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Гүрэнэй ажалай нөөсэлгын кассануудай хүдэлмэрилэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

СССР-эй Гүрэнэй нөөсэлгын кассанууд эмхидхэгдэһээр 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, нөөсэлгын кассануудай эмхи зургаануудта үни удаан, һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар иимэнүүд нүхэдые шагнаха:

1. **ВОЛОДИНА** Лидия Ивановнае— Мухар-Шэбэрэй аймагай № 2438/02 нөөсэлгын кассын Шаралдайн агентствын контролерые.

2. **ДОНДУКОВА** Екатерина Цыдыповнае — Загарайн аймагай Элхиин нэгэдэхи разрядай нөөсэлгын касса даагшые.

3. **ПЛЕВИН** Георгий Ивановичые — Буряадай АССР-эй Гүрэнэй ажалай нөөсэлгын кассануудай болон гүрэнэй кредидүүдэй управлениин ахалагша контролер-ревизорые.

4. **РИНЧИНОВ** Жаргал Намсараевичые — Буряадай АССР-эй Гүрэнэй ажалай нөөсэлгын кассануудай болон гүрэнэй кредидүүдэй управлениин начальнигые.

5. **ЧЕБУНИНА** Татьяна Петровнае — Улаан-Үдэ городой Октябрьска районой 1-дэхи разрядай нөөсэлгын касса даагшые.

6. **ШИГИН** Семен Кузьмичые — Загарайн аймагай түбэй нөөсэлгын касса даагшые.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ХАХАЛОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Ч. [illegible]**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан 1962 оной декабриин 25.

СССР-ЭЙ БАЙГУУЛАГДАҺААР 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ОЛОН АРАДУУДАЙ ҮРЭ БЭЕНЭР

УСТЬ-КАМЕНОГОРСК, декабриин 22. (ТАСС). Ленинэй нэрэмжэтэ туулганай-цинкын комбинадта хори гаран национальностьнуудай түлөөлэгшэд эбтэй эетэйгээр ажаллана. Энэ үйлэдбэриин коллективэй ажабайдал хадаа совет арадуудай хани барисаанай эли тодо гэршэ жэшээ болоно. Эндэ гол технологическа участогуудые осетин Иван Багаев, ород Юрий Свядощ, казах Саук Такежанов гэгшэд хүтэлбэрилдэг. Предприятиин директор—армянин Артем Вартанян, парткомой секретарь грузин Борис Одиашвили, профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ казах Джолдакпек Смаилов, финансын таһагые хүтэлбэрилэгшэ кореец Александр Югай. Металлургическа агрегадуудай хажуудахи вахтада украинец Семен Галанюк, немец Фридрих Креппель, ород Владимир Курбатов, бусад арадуудай түлөөлэгшэд байдаг юм.

Комбинадай коллектив долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ, техникээ, мүн технологиие һайжаруулна. Энэ предприяти али бүхы продукциингаа талаар ороной үнгэтэ металлургиин 1965 ондо хараалагдаһан хэмжээндэ хүрэнхэй. Тус комбинадай продукци дэлхэйн 33 оронуудта эльгээгдэдэг. Металлургнууд «хүн хүнэй—хани, нүхэр, аха дүүнь» гэһэн ёһо баримталан ажаһуудаг, ажалладаг.

***

НАРВА, декабриин 22. (ТАСС). «Кренгольмско мануфактура» гэжэ текстильнэ комбинадай ээрэһэн утаһан, мүн бусад зүйлэй эдүүд ороной 260 городуудта эльгээгдэдэг. Хэдэн мянган магазинуудай таг дээгүүр Кренгольмско комбинадай гаргаһан эдүүдые хаража болохо юм.

Эстониин бүд нэхэгшэдэй адресаар Узбегэй ба Таджигай хлопок, Россин Федерациин заводуудһаа станогууд болон запасной частьнууд Нарва ошожо байдаг.

Пензенскэ заводой бүд нэхэдэг машинанууд Георгиевска бүд нэхэлгын фабрикада продукци гаргажа эхилээ.

ЛЕКЦИ, ХӨӨРЭЛДӨӨН, ВЫСТАВКЭНҮҮД

ЖИТОМИР, декабриин 22. (ТАСС). Житомирско областиин ажалшад СССР-эй байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Агитпунктнуудаар, клубуудаар, арбан үрхэтэ бүридэ СССР-эй арадуудай агуехэ бүлэ тухай, манай ороной тон ехэ амжалтанууд тухай лекцинүүд уншагдана, хөөрэлдөөнүүд болоно, выставкэнүүд нээгдэнэ.

«Хани барисаан—манай хүсэн» гэһэн нэрэтэй хэдэн лекцинүүд СССР-эй байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдана. Городуудай болон хүдөө тосхонуудай ажалшадта «В. И. Ленин—Советскэ Союзые байгуулагша» гэһэн, мүн ондоошье лекцинүүд уншагдана.

«Совет Украина СССР-эй арадуудай аха дүүгэй бүлэ соо» гэһэн выставкэ областной библиотекэ соо, мүн политическэ гэгээрэлэй кабинет соо табигданхай. Энэ дурасхаалта үдэртэ зорюулагдаһан теоретическэ конференци Житомирой багшанарай институтда болобо.

***

ПРИМОРИИН ТҮҮХЭ ФОТОЗУРАГУУДААР ХАРУУЛАГДАНА

ВЛАДИВОСТОК, декабриин 22. (ТАСС). Фотографи дээрэ хорёод оной байдал харуулагдана. Приморидо Совет засагай тогтоһон түрүүшын жэлнүүд. Эгээ түрүүшээр Владивостогто ниидэжэ ерэһэн самолёт, октябриин, майн 1-нэй жагсаалнууд... Приморско хизаарай музейн шэнэ экспонат болохо фотоальбом соо 500 гаран фотозурагууд бии байна.

— Энэ шухаг фотоальбом Свердловскһоо ерээ,—гэжэ музейн директор Г. Рыбина ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.—Тэрэ альбом граждан дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр Приморско партийна организациин секретарь байһан К. Пшеницындэ Приморско коммунистнууд бэлэглэһэн байгаа юм. Энээн тухайда түрүүшын хуудаһан дээрэ байһан бэшэг гэршэлжэ үгэнэ: «Приморско партизанда, ВКП(б)-гэй Приморско организациин хуушанай гэшүүндэ, нюуса бэшэ совет байдалда тэдэнэй эгээ түрүүшын хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Костя Пшеницындэ».

Фотографинуудай олонхинь түүхэшэдтэ тон шэнэнүүд байха ёһотой гэжэ Г. Рыбина хэлэбэ. Жэшээлхэдэ, Владивостогто эгээ томо, суута революционно ёһо заншалтай предприятиин — Дальзаводой түүхые тэрэ альбом хараад, үлэмжэ гүнзэгыгөөр мэдэжэ болохо байна.

...Р-эй Министрнүүдэй Соведтэ

...адай хүсэлые хараадаа ...962 оной декабриин 30-най ...ин амаралтын үдэрые декабриин 31-нэй понедельнигтэ болгохо гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтообо.

Партийна ажабайдал

Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амархагүй

Хяагтын аймагай Пограничная совхоздо партийна суглаан боложо үнгэрбэ. Тус суглаан дээрэ «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд болон совхозой коммунистнуудай дайшалхы зорилгонууд» гэһэн асуудалаар партийна комитедэй гэшүүн нүхэр Г. С. Одоев элидхэл хээ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн коммунистнууд түрэл партиингаа Центральна Комитедэй Пленумэй гайхамшагта шиидхэбэринүүдые һайшааха зуураа, совхозой ажахыда бии байгаа дутуу дундануудые гүнзэгыгөөр шүүмжэлээ.

Түрэл партиингаа анхарал оролдолгодо харюу болгон, манай совхозой түрүү отделенинүүд зарим тэды амжалта туйлаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ. Жэшээлхэдэ, гурбадахи отделениин хүдэлмэришэд (эрхилэгшэнь нүхэр Очиров, партийна организациин секретарь нүхэр Фасхутдинов) гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые 123 процентээр, нооһо, мяха тушааха түсэбөө 105 процентээр дүүргээ. Тэрэшэлэн хоёрдохи отделениин малшад мяха тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид 117 процентээр дүүргээ.

Гэхэ зуура зарим тэды эдэ дүнгүүд һанаһанда хүрэнэгүй, бии байгаа арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Жэшээлбэл, хоёрдохи, дүрбэдэхи отделенинүүд гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые ойройдоо 78—80 процентээр дүүргээ. Дүрбэдэхи отделениһээ гүрэндэ мяха тушаалгын түсэбэй дүүргэлтэ баһал хангалтагүй. Иимэ ушарнууд юун дээрэһээ тохёолдоноб гэхэдэ, эдэ отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа эрхилэгшэд (нүхэр Цыремпилов болон нүхэр Игумнов гэгшэд) хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ шаданагүй.

Хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

—Партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй материалнуудтай танилсаад байхадаа, манай ажалшад тон ехэ урма зоригтойгоор ажаллажа байна,—гэжэ гурбадахи отделениин партийна организациин секретарь нүхэр Фасхутдинов хэлэбэ.—Ехэ Нугын һаалишад гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые ноябриин нэгэнээр дүүргээд, һара хахадай турша соо 800 гаран центнер һү түсэбһөө гадуур тушаагаа. Иимэ амжалта бүхы һаалишад жэшээтэ һайнаар ажаллажа туйлаа. Нэн түрүүн Мария болон Минсура Нуртыпованар, Бимбацу Сономпилова гэгшэдэй эршэмтэй ажалые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Түл абалгые хонишод хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Бүхы бригадануудта хонидой болон хурьгадай байранууд һэльбэн заһабарилагдаа, дулаалагдаа. Газаань тэжээл сүм зөөгдэжэ оруулагданхай.

— Гэхэтэй хамта манай ажалда үшөөл дутагдалнууд бии байна,—гэжэ нүхэр Фасхутдинов үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. —Ерэхэ жэлэй хабарай тарилгада бэлэдхэл хангалтагүйгөөр хэгдэжэ байна. Тракторнуудай заһабарилга удаанаар ябуулагдана. Тэрэшэлэн малшадай ажалые хүнгэдхэхэ, үнеэдые онһон аргаар һаадаг болохын тулада горитой юумэ хэгдэнэгүй.

Дүрбэдэхи отделениин бригадир нүхэр Баинов иигэжэ хэлэбэ:

— Манай отделениин механизаторнууд пропашной системые ехэ һайшаана. Тарялангай ургасые дээшэлүүлхэ талаар тэдэнэр горитой хүдэлмэри хэнэ. Шэмэ багатай обёос, зелёнко гэхэ мэтые багаар таридаг боложо, шэниисэ, кукуруза, бобы, горох ехээр тариха түсэб хараалаабди.

Манай отделениинхид тарян ажалда онсо анхаралаа хандуулна. Трактор болон зэр зэмсэгүүдэй заһабарилгые һаяар дүүргэхын түлөө оролдожо байнабди. Тэрэшэлэн үрэһэ сэбэрлэлгэ сүм дүүргэгдээ.

—Мал үсхэбэрилхэ талаар тон ехэ дутагдалнууд бии. Жэшээнь, нёдондо жэл хурьга абалгын талаар илангаяа хоёрдохи, гурбадахи отделенинүүдтэ муугаар бэлэдхэһэнһээ боложо, түл ехээр гарзалһан байна. Олонхи ушарта мал муу харууһанһаа гарзалдаг. Теэд, эдэ отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд малшадаа урмашуулха, ажалыень хинаха талаар юумэ хэнэгүй,—гэжэ совхозой ахалагша зоотехник нүхэр Казаков тэмдэглээ.

Тэрэшэлэн нэгэдэхи отделениин гахайшан нүхэр Лазарев, совхозой директор нүхэр Кривогорницын, хонишон нүхэр Матвеенко, Хяагтын Адагай дунда һургуулиин директор нүхэр Глаголев болон бусад үгэ хэлэжэ, ажахынгаа үйлэдбэри хүгжөөхэ талаар доторойнгоо арга боломжые ашаглаха тухай онсолон тэмдэглээ.

Суглаанда хабаадагшад партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые һайшааһан, дайшалхы зорилгонуудаа тодорхойлһон тогтоол баталан абаа. Тэрэшэлэн Хяагтын үйлэдбэриин управлениин партийна нэгэдэхи конференцидэ делегадуудые һунгаа.

В. Жигжитов.

Шэнэ партком һунгагдаба

һаяхан Саянай совхозой парторганизациин тоосоото-һунгуулиин суглаан зарлагдажа, парткомой секретарь нүхэр Бальбаровай элидхэл шагнагдаба. Үйлэдбэриие партийна талаар хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тушаа КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тус совхозой партком юу хэнэб, ямар дутагдалнууд бииб гэжэ элирүүлэгдээ. Коммунистнар нүхэд М. Сверкунов, Б. Дармахеев, С. Самбуев, Д. Сыбенова болон бусад үйлэдбэриин ашаглагдаагүй арга боломжонууд тухай хэлээ.

Партийна, политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри бүри һайжаруулжа, ажахыгаа түргэн хүгжөөхэ тушаа тусхай тогтоол абтаа. Шэнээр һунгагдаһан парткомой заседани дээрэ секретаряар нүхэр В. И. Морозов һунгагдаба.

Г. Балдуев.

ЛЕКТОРНУУДЭЙ СЕМИНАР

Декабриин 17—19-нэй үдэрнүүдтэ Политическэ гэгээрэлэй байшан соо уласхоорондын байдалаар ба научна атеизмын асуудалаар лекторнүүдэй семинар болобо.

Семинарта хабаадагшад «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд ба областной парторганизацичи зорилгонууд» гэһэн КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоевой һонирхолтой элидхэл шагнаба. Тэрэшэлэн политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэроссийскэ бүлгэмэй лектор нүхэр В. В. Обуховой «Уласхоорондын байдал тухай», КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ Д. Д. Очироваи «Партийна гэгээрэлэй темэнүүдээр сээжээр хэлэхэ үгэеэ бэлдэлгын методика» гэһэн элидхэлнүүд шагнагдаа.

Һүүлээрнь секционно хэшээлнүүд үргэлжэлөө.

Атеистнүүдэй секционно хэшээлнүүдтэ Бүхэроссин атеистнүүдэй зүблөөндэ хабаадагша В. П. Матицкий тэндэһээ асарһан һониннууд тухайгаа хөөрэбэ. КПСС-эй обкомой инструктор В. С. Егоров, республикын атеистнүүдэй секциин түрүүлэгшэ Н. А. Миронов, БКНИИ-гэй научна сотрудник Р. Е. Пубаев гэгшэд лекцинүүдые уншаа. Эндэ дүй дүршэлөө халан абалсаха зорилготойгоор халуун хөөрэлдөөнүүд болоо. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй «Победа» колхозой парторганизациин секретарь Г. Д. Некипелов, коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ Н. И. Утина, бурханда шүтэлгэһөө арсаһан А. Н. Самойлов болон бусад үгэ хэлээ.

Д. Доржиев.

Советскэ Союзай Геро... хоёрдохи рангын капитан Игорь Сергеевич Иванов манай нют... гай хүн. Улаан-Үдэдэ түрэһэ... үдэһэн ба һураһан юм. Дайн... эхилхэдэ, эндэһээ фронтдо мо... дожо, эзэрхэг түримхэй нем... фашистнарые нилээд хюдал... бэлэй. Днепр мүрэниие гатал... даа тэрэ шалгаржа, Советск... Союзай Геройн үндэр нэрэ... гэдэ хүртөө һэн.

Һаяхан Игорь Сергее... ябуудтаа түрэл хотодоо бу... жа нютагаархидаараа уулза...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советск... Союзай Герой И. С. Иванов б... таяа—Зүүн Сибириин технол... гическа институдай ахала... багша С. А. Ивановтой.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ...

Улам саашадань хүгжөөхэ хэрэг...

(Ниитын штатнабэшэ таһагай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай)

«Гүрэнэй түлөөһэтэ аппарадые соморложо, улам олон зониие захиргаанай дадал шадабарида һургаха, энэ аппарадта хэгдэдэг хүдэлмэриие хожомоо тусхай мэргэжэл бэшэ болгохо шэглэлтэйгээр хүдэлхэ шухала» гэжэ партиин Программа дотор хэлэгдэнэ. Мүнөө үеын эрхэ байдал дээрэһээ хараад үзэхэдэ, илангаяа аймагуудай нэгэдэжэ, үйлэдбэриин управленинүүдэй байгуулагдажа байһан үедэ, дээрэ хэлэгдэһэн заабари бүришье ехэ удха шанартай болоод байна.

Энэ ушарта аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта тогтоогдоһон, тиигээд ашатай туһатай хэрэг бэелүүлжэ захалһан ниитын штатнабэшэ (түлөөһэтэ бэшэ) таһагууд ехэ үүргэ дүүргэжэ эхилээ. Зарим тэды туйлагдажа байһан дүй дүршэлые хараад байхадаа, эгээ мүнөө шэнэ үеын оршон байдалда энэ шухала хэмжээ ябуулгые үшөө ехээр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй байна гэжэ сэхэ тэмдэглэхээр.

Мүнөө Кабанскын управленидэ орохоёо байһан Прибайкалиин аймагай Соведэй гүйсэдком ниитын штатнабэшэ таһагуудые байгуулжа, түрүүшын һайн алхамуудые хэжэ эхилһэн байгаа. Эндэ хүдөө ажахын, промышленностиин, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой, ажалшадай гомдол болон мэдүүлгэнүүдэй шиидхэлгые шалгаха таһагууд, тиихэдэ тарилга, хуряалгын, ороохо тарянай шанар шалгажа байха инспекци байгуулагдаһан байгаа. Тэндэ хамтадаа 50 гаран хүн һайн дуранай эдэбхи үүсхэлээр хабаадажа байһан жэшээтэй. Иимэ ехэ хүсэн гүйсэдкомой ажал ябуулгада али зэргэ ехэ туһаламжа үзүүлдэг, саашадаа үзүүлхэ байһаниинь тон эли тодо болоно бшуу.

Энэ бэшэг соо худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой штатнабэшэ таһагай хүдэлмэри тушаа тогтохо зорилго табигдана. Тус таһаг 1961 оной августын эсэс багаар эмхидхэгдэһэн. Энээнэй составта 7 хүн оролсоһон, даагшаар пенсионер нүхэр П. И. Серебренников томилогдоһон байгаа. Тиихэдэ 1962 оной январьһаа эхилжэ, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэ 3—5 хүнһөө бүридэһэн бүлэг инспекторнууд бии болгогдожо, энэ ниитын таһагай хүтэлбэри доро хүдэлжэ, ехэхэн туһа хүргэдэг гээшэ. Иигэжэ тус таһагай хүдэлмэридэ 45 эдэбхитэй нүхэд (түрүүшүүл, депутадууд) саг үргэлжэдөө хабаадажа байна.

Богонихон хугасаагай туршада энэ түлөөһэтэбэшэ ниитын таһаг сельсоведүүдтэхи инспекторнүүдтэй, эдэбхитэдтэй нэгэн хамта, тэдэнэй туһаламжаар нилээд ехэ юумэ бэелүүлнэ. Энэ үе соо 92 магазин, 12 пекарни, 13 столово, 5 склад шалгагдаһан. Тиихэ зуураа худалдаа наймаанай ёһо гурим хазагайруулдаг, ариг сэбэрые муугаар сахидаг, худалдан абагшадые хуурадаг олон баримтануудые элирүүлһэн юм. Жэшээнь, хүнэй худалдажа абаһан юумые дахин шалган шэгнэжэ үзөөд, тоосооень гаргахада, 30 шалгалтаһаа 16 ушартань дутуу шэгнэһэн гү, али мүнгынь үлүү тооложо абаһан баримта тодорхойлогдоо. Гэмтэ нюурнуудта Госторгинспекциин захиралтаар яла ашагдаһан гээшэ.

Турантайн сельпогой эд бараанай склад шалгахадань, сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Воронов сэхэ складта абтаһан «ИЖ-56» мотоцикл өөртөө худалдажа абшоо. Үнгэрхэдөө тэрэнээ Улаан-Үдын дэлгүүртэ асаржа, базаарай сэнгээр худалдажархёод, «Запорожец» автомашина шэхэдэһэн байха. Тиихэдэ мүн энэ складһаа 173 килограмм сагаан тоһон, 3 мотоцикл, 187 хэһэг шифер магазинда оруулангүй, нюусаар худалдаһан баримта элирүүлээ.

Энэ сельподо бусадшье харша зүйлнүүд тодорхойлогдоо һэн. Ниитын таһагай элирүүлһэнэй ёһоор, аймпотребсоюзай правлени сельпогой түрүүлэгшэ байһан Вороновые хүдэлмэриһөөнь гаргаһан байгаа. Турантайн сельпогой 5-дахи магазинай наймаашан Каргина эд бараанай сэн өөрөө мэдэжэ үнэгүй болгодог байһанаа мүн лэ баригдажа, хэрэгынь милициин таһагта хүргэгдэһэн, хуулиин зэмэдэ хабаадуулагдаһан юм.

Худалдаа наймаанай ниитын таһагаархин магазин болон складууд, тэндэхи эд бараанай хэр зэргээр харууһалагдажа байдагые шалгажа үзэдэг. Тиихэдээшье баһал дутуу дундануудые элирүүлһэн байха. Жэшээнь, Турантаево тосхоной бэе бэеһээ нилээд холо байдаг 9 магазиниие нэгэ хүн һүниндөө харадаг, хайшаньшье гэжэ хүдэлөө һаа, тэрэ харуулшан бүгэдыень ёһоолон хаража шадахагүй.

Шалгалта хэгшэд али нэгэн магазин гү, али столово шалгаһан дүнгөө эрхэ бэшэ коллективэйнь хамтын суглаан дээрэ хэлэжэ, дутагдалнуудынь дары усадхаха хэмжээ хараалжа үгэдэг гээшэ. Ниитын таһагаархин худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда суглаа үнгэргэжэ байдаг заншалтай. Турантайн сельпогой коллективтэ 4 дахин, Сэлэнгын ОРС-до 2 дахин зүблөө үнгэргэһэн. Гадна Первомайска сельподо, Горячинска рыбкоопой хилээмэнэй пекарнида баһа суглаануудые хэһэн, хөөрэлдэһэн байха юм. Тэрэ суглаанууд дээрэ эрхэ бэшэ аймпотребсоюзуудай ...дэлмэрилэгшэд хабаадалс...

«Аймаг дотор худалдаа ...маанай хэрэг һайжаруулх... хай» асуудал ниитын таһ... хүдэлмэрилэгшэдэй үүсх... 1961 оной октябрь соо а... ведэй сессиин үзэмжэдэ та... даа һэн. Тиихэдэ худа... наймаанда хабаатай ол... асуудалнууд гүйсэдкомой ... седанинууд дээрэ мүн лэ ... сэгдэһэн байха юм.

Тус худалдаа найма... ниитын таһаг хадаа хүдэ... рэе гурба һарын болзо... гоор түсэблэдэг, тиигээд т... дээрээ тэрэнээ баталдаг.

Таһагай гэшүүн нүхэр З... рова В. В. ехэ эдэбхитэ... хүдэлдэг. Тэрэ нүхэр 11 д... шалгалта хэһэн байха юм... хэдэ нүхэд Т. Я. Малаки... ва, Т. В. Голубева баһа... баад дахин шалгалта хэб...

Зүгөөр тус ниитын таһ... аймгүйсэдком туһаламжа ... са үзүүлдэг байшоо. Энэ ... һагта тусхай таһалга ... жа үгэдэггүй, һуугаад хү... стол, стулшье байхагүй. ... гайнгаа хэрэг хүтэлбэри ... хэр Серебренников гэртэ... ряад байдаг. Иишэ ти... ябаха болоходонь тран... таар хангадаггүй бай... римтанууд дайралдадаг.

Худалдаа наймаанай ни... таһагай хүдэлжэ захал... хойшо магазин, столово ... бусад худалдаа наймаана... хи зургаанууд та ариг сэ... сахиха ябадал эрид һайж... худалдан абагшадые хуу... ушарнууд һураггүй үс... наймаалагшадай жаяг за... урданайхида орходоо ... дээшэлээ гэжэ тэмдэглэх... рэгтэй.

КПСС-эй ЦК-гай ноя... Пленум партийно-гүрэнэ... налтые шэнэдхэн байг... асуудал шиидхэхэ зуураа ... ниитын хиналтые нарижу... һайжаруулха тухайда ан... лаа онсо хандуулба.

П. Щерб...

Буряадай АССР-эй Вер...

Соведэй Президи...

инстру...

Түрэл орон дотороһоо

САҺА ТОГТООХО ШЭНЭ АРГА

ОМСК, декабриин 20. (ТАСС). Сибирьтэ поли дээрэ саһа тогтооходоо саһан хобоо татажа, тэрээниие дамжуулан хүрлүүлдэг аргые мүнөө хүрэтэр хэрэглэжэ байһан юм. Иигэжэ зурууд тогтоһон хүр саһанай хоёр талаар газарынь нюсэгэн хара хэбээрээ байдаг дээрэһээ үбэлэй хүйтэндэ гүнзэгыгөөр хүрэжэ, хабарай эртын дулаанда саһанай хайлажа эхилхэдэ тэрэ газарынь сэбдэг хүйтэн хэбээрээ байжа, саһанай уһа шингые шэнгээдэггүй байгаа.

Һалхи шуурга ехэтэй Омскын үргэн тала нютагуудаар мүнөө поли дээрэ саһа тогтоохо шэнэ арга хэрэглэжэ эхилээ. Саһа ороһоной һүүлээр олон улатай шарга поли дээгүүрээ шэрэжэ саһыень нягтаруулан даража, саһаяа поли дээрээ жэгдээр хубаарилан, обоо дошо зуруудуудые гаргана. Тиихэдэнь нягтаар дарагдаһан саһаниинь һалхи шуурганда хиидэхэгүйһөө гадна, талаһаа хиидэжэ ерэһэн саһан тэрэ обоо дошонуудтань торожо бүри ехэ хүр саһан поли дээрэнь тогтоно ха юм. Иимэ аргаар «Победа» совхоздо олон улатай шаргын нэгэ агрегат үдэртөө 150 га поли дээрэ саһыень нягтаруулан даража, обоо дошонуудые гаргана.

Шаргатай агрегадаар саһа тогтоохододо газар дээрэ шииг нойтоной ехэ занас бии болгохо, лаб һайн ургаса абаха арга боломжонуудые үгэхэ гээшэ. Саһа тогтоолгые үбэлдөө хэдэ дахин хэнэ. Энэ шэнэ аргые Омскын Кировэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын институдай эрдэмтэд дурадхаһан байна. Ажахы бүхэн энээниие хэрэглэжэ шадаха бшуу.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ҺУРГУУЛИНУУДТА ҺУРАЛСАГШАД ЕХЭЭР ОЛОШОРНО

Шэнэ гараха жэлэй эхеэр хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай заочно таһагуудта һуралсахаар 35 мянган хүн абтаха юм. Абалгын шалгалтанууд январиин 1-һээ эхилэгдэхэ.

Орон доторхи бүхы хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай заочно һуралсалай таһагуудта һурагшадые абалга ябуулагдажа байна гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын хүдөө ажахын дээдэ эрдэмэй таһагай начальник А. К. Ильичев ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Эгээ мүнөө үедэ заочноор һуралсагшадай тоо 137 мянга хүрэнхэй. Энэнь үйлэдбэриһөө таһаран һурадаг студентнэрэй тооһоо 6 мянган хүнөөр олон болоно.

— Манай заочнигууд хадаа,—нүхэр Ильичев хөөрэнэ,—ехэнхидээ колхоз, совхозуудай бодото ажалшад юм. Тэдэнэй дунда трактористнууд болон комбайнернууд, гарялан болон мал ажалай мастернууд олон бии. Мүн поли болон фермэнүүд дээгүүр һайнаар ажаллажа байһан дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд баһал олоороо һуралсадаг.

Харьковай, Кубаниин, Башкирай болон бусад олон хүдөө ажахын институдууд үйлэдбэриин нютагай управленинүүдэй дэргэдэ заабарилан туһалха пунктнуудые байгуулжа, тэндэ дээдэ һургуулиин багшанар ошожо лекци уншана, мүн заабари туһаламжа һурагшадта үзүүлнэ.

СССР-эй хүдөө ажахын министерствын дэргэдэ заочно дээдэ һуралсалай талаар вузууд хоорондын методическа совет байгуулагдаа.

Челябинскиин автотрактор на прицепүүдые бүтээдэг заводто 120 тонын прицеп һаядаа тур шажа эхилхэнь. Энэ прицеп трансформаторнуудые болон бусад адар томо юумэнүүдые электростанциин барилга дээрэ шэрэхэ зорилготойгоор гаргагдаха юм.

Тус прицеп урда хойто хоёр тэргэнүүдһээ, мүн ашаа тээхэ талмайн рамаһаа бүридэнхэй. Тэрэнэй утань 22 метр. Рессорнуудтай 24 мөөртэй прицеп тягачяар гү, али трактораар зүдхүүлжэ ябаха юм.

120 тонын прицепэй урда тэргэнь түхеэрэлгые хабсаргаха һүүлшын хүдэлмэри хэжэ байһыень зураг дээрэ харанат.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОБШОХОН ҺОНИН

★ Арал-Сора гэжэ газар Советскэ Союз дотор хамагай гүнзэгы—долоон километрэй скважина хэжэ байһан газар үрэмдэгшэд, 3330 метр гүнзэгыдэ газай бии байһаниие элирүүлээ. Энэнь Ураал Волга хоёр мүрэнэй хоорондо газар доор гүн холо нефть болон ашагта газ байха ёһотой гэжэ геологуудай багсаалан тухайлдагые баталан гэршэлбэ.

★ Советскэ Союз дотор жэл бүри 350 тонно витаминууд гаргагдадаг. Теэд 1963 ондо Белгородэй, Болоховскиин хоёр мантан томо комбинадай ашаглалгада оруулагдахадань энэ продукци гаргалга 400 тонноор ехэдхэгдэхэ. Эдэнь Европо, дээрэхи иимэ маягай предприятинуудай хамагай томонь болохо байна.

Бүгэдэндэ хабаатай хэрэг!

ПОСХООДОЙ ХАЖУУДА...

Үхибүүдые бага наһанһаань хойшо хайшан гэжэ хүмүүжүүлхэ тухай хандалга-бэшэгые «Буряад үнэндэ» уншаад, ехэтэ һайшаабаб.

Иигэжэ үхибүүдээ бага балшарһаань хойшо бүгэдэ ниитээрээ хүмүүжүүлхэ гээшэ тон зүб. Олоной газарта, магазин соо гү, али хаанашье ябахадаа үхибүүдэй юу хэжэ байһые адаглан хараха гээшэ бидэнэй нангин уялга болоно.

Жолоошоноор ажаллахадам харгыда элдэб ушар дайралдадаг Жэшээлхэдэ, багашуул харгы дээрэ элдэб наада эмхидхэхэ, машинын урдуур гүйжэ гараха, машинын хойноһоо аһалдаад ябаха ушаршье үзэгдэдэг. Эдэ аашануудайнь ехэ аюултайе ганса жолоошод бэшэ, мүн хүн бүхэн үхибүүдтэ ойлгуулха уялгатай. Тиин гэһээ зарим хүнүүд хара мүрөө хараад, «минии үхибүүн бэшэ» гээд, хараашагүй болоод гарашадаг.

Жолоошон туладаа хүдөө газаагуур, хото соогууршье ходо ябажал байдаг би. Тиихэдэм иимэ ушар тохёолдодог: һургуулида ороодүй, ороһоншье үхибүүд зундаа посхоодой үүдэндэ олооро суглараад, машинын ерэхэдэ үүдэ нээжэ, хаажа байдаг заншалтай. Тиихэдэнь хорихын орондо, заримашуул зэд мүнгэ хаяжа үгэдэг. Улаан-Үдэ хотоһоо Яруунa ошохо, Яруунаһаа хото ерэхэ замда, Хориин аймагай Анаагай совхозой Хүтэл Нуур тосхондо, Яруунын Тайлуудта (Поперечное), Хархада (Погромная), Нарһата тосхоной хоёр узүүртэ посхоодой үүдэ нээгээд, мүнгэ абажа амташаһан үхибүүд олоороо обоорждо байдаг. Мүнгэнэй «амта» таниһан багашуулай гэртэхин эдэнээ мартажархёо гээшэ гү гэхээр агша. Эдэ үхибүүд арба, таба мүнгэ буляалдажа абахын хойноһоо машина доро орошон алдадаг, урагшаа дугташалдажа байдаг. Би тэдээниие хэды дахин намнаад, үлдөөд, хорёод үзөө һэм. Теэд тэдэ үхибүүд холохон тэрьелжэ ошоод, нюдаргаа зангидаад, зариманиинь хэлээ гаргаад, зариманиинь «гутаари» загаһан гээшэш гэжэ наадалаад, тэрьелжэ ябашадаг байгаа. Нюһаа унжуулһан заахан үхибүүдтэ иигэжэ наадалуулхадаа хороо бусалаад, Хүтэл Нуурай нэгэ наһажаал хүндэ энээн тухай хэлээ һэм.

Тэрэ үбгэжөөл хэрэглээшэгүй болон һуняагаад, то... гүйгөөр миһэлзээд, иигэж... рюусаа бэлэй: «Мүнөөнэй ... бүүд маанадһаа ухаатай ... шоол даа. Хэн тухай юу ... хэеэ мэдэхэ. Үүдэ нээга... сад оложо, саахар шаба... жа эдихэдэнь шамда ю... рэг бэ».

Минии аба болохоор ... наһатай хүнэй үхибүүд... бөөр хүмүүжүүлхэ х... иимэ хара буухаар ха... байхадань ехээр урмаа ... жа, хэды үдэр һанаата б... ябаа бэлэйб.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо ү... дые зүбөөр хүмүүжүүлх... шухала удхатайб гэжэ ... гүнзэгыгөөр ойлгоо һэм. ... ряад үнэн» газетын но... 18-най номерто гурбан н... толилһон хандалга-бэ... тон шухалада тооложо, ... Үльдэргын хүн зон, һ... лиин багшанар дэлгэрэ... зүбшэн хэлсээд, үхи... коммунис ёһоор хүмүү... тодорхой хэмжээ аба... гээд батаар найданаб.

Д-Н. Чими...

гурбан үхибүүдэй э...

жолоош...

Яруунa, Үльдэргэ тосх...

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.

1962 оной декабриин 26.

[У]РАН ҺАЙХАНАЙ БҮЛГЭМЭЙ ДУУШАН

ЗУРАГЛАЛ

[На]дя Яткаркина хара бага- [н]аһаа эхилээд, хүгжэм дуунда [д]урлаһан ... бьяастай, шагнаһан лэ [дуу]нуудай бултынь шахуу хадуу- [л]аад дуулажа, үбгэд хүг- [шэд]э, үетэн нүхэдөө гайхуул- [д]адаг һэн. «Энэ ямар хон- [хо х]олойтой, өөрэ басаган [дуу]шан лэ болохо юм --гээд баһа нютагайхи- [д]ь магтадаг һэн... Надя һур- [гуул]ин концертнүүдтэ, уран [һайх]анай хараалгануудта ха- [баадал]сажа, шалгарһанайнгаа [тул]а шан, грамоташье оло да- [б]аһан... Гэбэшье, Надя [х]ойноо дээрээ артист—дуушан [бол]онгүй, харин ирригационно ... юм дүүргэжэ, чертежни- [кээр аж]алда ороо һэн.

[Мүн]өө тэрэ Захааминай ... тахи Холтосоной рудниг- [ай ч]ертежнигоор хүдэлнэ.

[Н]адя 1957 онһоо эхилээд, [Холтосоной] городой Культурын бай- [шангай] дэргэдэхи уран һайха- [най б]үлгэмэй ажал хүдэлмэри- [дэ тас]алгаряагүйгөөр хабаа- [далса]на. Гушаад наһатай. Ур- [гэлжэ]жэл хадамда гараашье ... эбхи үүсхэлээ һуларуу- [лаагүй]... Зарим басагад хадам- [д]а гарабал, гэр бүлэдөө һаа- ..., али ямаршьеб ондоо [ш]алтагаан дээрэһээ клубай хэрэгсээхэеэ болишодог,— [гэжэ] хотын соёлой байшангай [директ]ор Р. Ф. Краузе энеэб- [хилэн х]агад хөөрэнэ.

[М]үнөөдэр репетици боло- [хо гүб], Рудольф Федорович? [—Ү]гы даа. [—Т]еэд ямар олон залуу- [шуулаа]танай кабинет соо ту- [ба]на хагшалжа байгаа һэн [бэ?]

[—Үд]эр бүри иигэжэл байг- [аа]... Үглөөдэрэй воскрес- [ник]тэ хабаадалсаха хүнүүд,— [гэжэ д]иректор намдууханаар [хэлэ]нэ.

... удангүй баһа нэгэ за- [луу] эхэнэр орожо ерэбэ. ... илһэн. Ехэ хүхюу, хөө- [р]элмэг арюухан шарай- ... нэмнай тугаарай дур- [ы]н Надя Яткаркина бай- [ха б]уу.

[Аж]ал амжалтатай ябана [гэ]эд директорэй халта [б]а: [—Һ]ала гэмгүй,—гээд гэ- [эшэ х]арюусана. Һүүлдэ лаб- [лаха]эдэхэдэмнай, нүхэр Ят- [карки]на үнэхөөрөөшье бүхы [к]омбинат соогоо түрүү ... нигуудай нэгэн байһа- ... ажалдаашье шалгарда- [г] дороо һэн. Теэд мүнөө- [шье] хүн эгээл имэ байха [юм] бшуу даа.

[Нүхэ]р Яткаркина репети- [ци б]олохогүйшье һаань, оро- [д]э бшуу. Янзань, үдэшэ [кл]убта орожо хараагүй- ... аа сэдьхэлынь амардаг- ... хаш.

[—Н]адя, мүнөө үедэ ямар [дуу]дые дуулана гээшэбта? [—К]инофильмнүүд сооһоо... [Соведэй] композиторнуудай зо- [хёоһон дуу]дые... Аргентинын дуу- [ш]ита Торрес гэгшын дуу- [ды]...—гээд сэхэ хөөрэнэ. [—Хэн]то шудаланхай гүт? [—Үгы] даа... Сүлөө ёһоор [хүй]л даа. [—Юу]игээ һаа, концертдэ [дуул]алдэдэг гээшэбтэ? [—Өө]рөө грампластинкануу- дые, дуунуудые суглуулдаг, радиоконцертнүүдые анхарал- тайгаар ходо шагнадагби... Ба- һа уладуудай ямар дуунуудые ехээр һонирходог байһыень ажаглагшаб. Тиигээд лэ ямар дуу дуулаха дуратай байһан тухайдаа баянистда дуулгажа, сугтаа бэлдэжэ эхилдэгбди,— гээд өөрынгөө дүй дүршэл ту- хай мэдүүлнэ.

— Концертдэ дуулажа, ха- рагшадай эстетическэ эрилтые гүйсэдөөр хангаха, хүнүүдые баясуулха гээшэ гайтайхан хэ- рэг... Зарим зон ехэ бэлээр һа- надаг. Дан тиимэхэншье бэшэ юумэл даа... Хүн сценэ дээрэ нюураа харуулхаяа гарадаг бэшэ, харин уладуудай урма зориг бадаруулхаяа гарадаг хаям даа. Илангаяа түрүүшээр ехэ зобогшо һэм... Мүнөөшье баһал концерт болохо үдэр илангаяа ехээр ажалладагби...

— Надиимнай дуунууд ха- даа «биис» доро үнгэрдэг ха юм даа,—гээд директорынь магтана.

— «Биисшье» байгаа юм аабза. Зүгөөр ехэ харюусал- гаяа мэдэрхэ хэрэгтэй юм,— гээд Надя өөрөө харюусана.

Нүхэр Яткаркина гансал хо- тодо болодог концертнүүдтэ хабаадалсаад хизаарладаггүй, мүн агитбригадада оролсожо, аймаг соогуураа айхабтар шу- даргыгаар аяншалдаг. Тэрэ үн- гэрөөшэ һара соо Баян-Гол, Холтосон хүрэтэр ошолсожо ерээ.

Гадна Надежда Степановна аймагай уран һайханай болон республикын хараалгануудта алгадгүй хабаадалсажа, түрүү һууринуудые эзэлһэн, магтуул- һан байха.

— Хүн бүхэн нэн түрүүн өөрынгөө уялгата ажал хүдэл- мэридэ эрхим һайнаарханда- ха ёһотой юм бээз. Тэрээнэй хажуугаар уран һайханай бүл- гэмдэ оролсоходоо, хабаадал- сахадаа, хүн зонойнгоо баяр дээрэ баяр нэмээжэ ябаһайб гэжэ хүсэдэгби,—гээд нүхэр Яткаркина хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье нүхэр Яткар- кина тус үүргэеэ яһала амжал- татай һайнаар бэелүүлжэ ша- дана гээшэ ха.

Теэд мүнөөмнай хүн бүхэнэй юрэнхы эрдэм мэргэжэлһээ гадна, мүн уран һайханайнь хэмжээ нилээд дээшэлһэн бай- ха ёһотой бшуу.

Артист мэргэжэлтэй бэшэ-
шье һаа,
Арадайнгаа искусство
хүгжөөлсэж-
Айдуусайһаа эхилээд, аа
хүрэ-
Аялга дуугаа татаашад
мүнөө үедэ үдэр хоногоор,

һара жэлээр үдэжэ олошорхо жама ёһотой бшуу. Эгээл тии- мэһээ нүхэр Яткаркина мэтэ залуушуулай залиршагүй эдэб- хи үүсхэл гаргажа ябаһаниинь тон лэ һайшаалтай байна даа.

Р. Цыбиков.

Северо-Казахстанай областии «Пушкинский» совхозой коллек- тивэй дунда Алексей Митрофа- нович Долгушев ехэ хүндэтэй хүн юм. Поли дээрэхи хүдэлмэ- риин дүүрэхэлээр түрүү меха- низатор багша болодог. 11 жэ- лэй турша соо хэдэн зуун залуу хүнүүдые трактористын мэргэ- жэлдэ тэрэ һургаһан байна.

Мүнөөшье совхоздо бүгэдэ ниитын һуралсал эхилжэ. Алек- сей Митрофанович ерээдүйн трактористнуудтай хэхэ ээлжээ- тэ хэшээлдээ бэлдэжэ үдэшэ орой болотор һуудаг юм.

ТАСС-ай фотохронико.

ЕХЭ АНХАРАЛ, ТУҺАЛАМЖА ХЭРЭГТЭЙ

(ХЭЖЭНГЫН АРАДАЙ ХООР ТУХАЙ)

Манай республикын алишье нютаг аймагуудаар аяншалжа ябахадаа, хэ- жэнгээрхинэй дууша зугааша, бэрхэ бэлигтэй байһан тухай хөөрэлдэхые оло дахин дуулаһан байнаб. Теэдшье үнэн дээрээ манай Хэжэнгэһээ Бу- ряадай литературын үндэһэ һуури табигша Х. Намсараев, композитор- нууд болон бэлигтэй артистнууд ур- ган гараһан байна бшуу даа. Мүн доороһоо ургажа ябаашадшье олон.

Гэхэтэй хамта, «Баянхан Хэжэн- гэ», «Бархан уула» болон залуушуу- лай шог дуунуудые радиогоор Хэ- жэнгын хооройхидой дура буляама ирагуу гоёор дуулахые нэгэнтэ бэшэ баясан сонсоһон байхалта. Эгээн лэ энэ хоорой ажал хэрэгүүд тухай дур- дан хөөрэхэ хүсэлтэйб.

1957 ондо республикын залуу- шуулай болон студентнэрэй фестива- ль болоходо, манай Хэжэнгын дуу- шад, хүгжэмшэд болон хатаршад түрүү һууринуудые эзэлээ һэн. Удаань литература болон искусствын хоёрдохи декадада амжалтатайгаар хабаадалсаһан юм. Иимэ ехэ габьяа- тай байһыень хараадаа абажа, Куль- турын министерство Хэжэнгын хоор- то арадай хоор гэжэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоо бэлэй. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо дүрбэ-табан жэл үнгэрбэ.

Гэбэшье сэхээрнь хэлэхэдэ, ара- даймнай хоор һүүлэй жэлнүүдтэ бо- лохотой юумэ хээгүй. Юундэб гэхэдэ, маанадта туһалха ёһотой эмхи зур- гаанууд анхаралаа огто табихаяа бо- лишонхой. Республикын Культурын министерствэшье хэрэглэнэгүй. Мүн Хориин аймгүйсэдкомой дэргэдэхи культурын таһаг (даагшань Н. Са- можапов) ехэ ехэ һайндэр, суглаа- нуудта маанадые яаралтайгаар ерүүл- жэ «зараад лэ» хизаарладаг. Харин тиихэдээ яажа туһалха тухайдаа ухаанайнгаашье оёорто оруулдаггүй. Энээнийе бодото баримтаар гэршэлэн харуулая. Байгша оной Майн нэгэнэй һайндэртэ маанадые Улаан-Үдэ ерэ- хэ болобот гээд Культурын министер- ствэһээ дуулгаа һэн. Тиихэдэнь ап- рель һарын эхинһээ 28 болотор үдэ- шэ бүри сугларжа, ехэ бэлэдхэл хэ- дэг байба гээшэбди. Үдэшэ бүри 9 часта клубтаа гээгдэнгүй ерэжэ, һү- ниин тэн болотор дуунуудаа хэдэ да- хин дуулалдаад, хуур лимбэ дээрэ наадаад, буряад, ондоошье арадуудай хатар наадаад, ехэ хүхюутэйгээр та- радаг байгаабди. Тиин гэтэрнай го- род ошохоёо болёот гэжэ Хориин айм- гүйсэдкомой культурын таһагһаа хон- ходоо бэлэй. Манай коллективые иигэжэ мэхэлһэндээ Культурын ми- нистерствын хүдэлмэрилэгшэд юу бодожо байдаг хаб?

Баһа байгша оной ноябриин нэгэ- нэй үдэр аймагтамнай ургасын ехэ һайндэр болоо юм. Тэндэ сугларһан түрүү комбайнернуудта, тракторист- нуудта, жолоошодто Хориин Культу- рын бэйшангай дэргэдэхи уран һай- ханай бүлгэмэйхид концерт харуулха ёһотой байһан юм. Теэд тэрээнэй ямаршье бэлэдхэлгүй дээрэһээ бидэ хоёр-гурбан үдэр соо бэлдэһэн бо- лоод лэ, Хори ошожо, час хахад соо һайн гэгшын концерт харуулжа, ха- рагшадайнгаа зүрхөө халуун баясха- ланда хүртөө һэмди. Имархүү жэ- шээнүүдые тоолохо болоо һаа олон юм даа. Тиимэ болобошье, маанадта хэнэйшье туһалха дурагүй байһа- ниинь гайхалтай.

Гадна хоортомнай хубсаһа хунар дуталдадаг. Тиимэһээ дуунуудые дуу- лахадаа өөһэдын костюмаараа байгаад лэ гарадаг гээшэбди. Хатар- шадаймнай шье хубсаһан баһал муу. Арадайнгаа хоорто хубсаһа хунар бо- лон бэшэ бэшэ шухала хэрэгсэлнүү- дые абажа үгэхэ тухай совхозой парткомой секретарь нүхэр Балдан Содномовто хандахада, ухаандаашье оруулдаггүй, харин лэ мүнгэн үгы гэһэн хашартай үгэнүүдые хэлэдэг. Хоороймнай ударидагша нүхэр Н. Ц. Цыреторова хэды оролдоно гээшэб даа. Теэд бүтэхэ юумэн байхагүй. Тэ- рэшэлэн сомоной совет (түрүүлэг- шэнь нүхэр Д. Бадмаев) ямаршье туһаламжа үзүүлдэггүй.

Манай республикын тогтоһоор дү- шэн жэлэй ойн ехэ һайндэр ерэхэ жэлдэ болохоёо байна. Энээндэ айма- гуудай уран һайханай бүлгэмүүд хабаадалсаха байгаа ёһотой. Мүн би- дэшье бусад нүхэдһөө гээгдэхэ дура- гүйбди. Гэбэшье, культурын таһагай зүгһөө юуншье дуулданагүй. Респуб- ликын һайндэртэ хабаадалсаха бай- гаа һаа, мүнөөнһөө бэлдэжэ эхилхэ һэмди.

Хэды бэрхэтэйхэн байдалда оробо- шье, урмаа хухараагүйбди. Ударидаг- шамнай нүхэр Нина Цыреторова ехэ оролдосо гаргажа хүдэлдэг. Тэрэ- шэлэн хоорой дуушад Н. Намдаков, П. Доржиева, Б. Будаев, К. Николае- ва, хүгжэмшэд, Г. Доржаев, Р. Данза- нов, Д. Д. Дамбаев болон бусад нү- хэднай улам ехэ эдэбхи гаргажа, уран һайханай ажал хүдэлмэридэ хабаа- далсана.

Гэбэшье, маанадай эрилтэ гүйлта- нуудые хангаха тушаа республикын Культурын министерство, Хориин аймгүйсэдкомой дэргэдэхи культу- рын таһаг (даагшань Н. Саможапов) хэзээ анхаралаа хандуулжа, шиидхэ- хы хэмжээнүүдые абаха гээшэб гэ- жэ асуултай.

Дагбадоржо Дамбаев.

НӨӨСЭЛГЭ ГЭЭШЭ АЛИШЬЕ ТАЛАДАА ТУҺАТАИ ХЭРЭГ

СССР-эй нөөсэлгын кассануудай 40 жэлэй ойдо

... орондо Гүрэнэй ажа- [лай нөө]сэлгын кассанууд 1922 [оной де]кабриин 26-да эмхид- [хэгд]эн. Тиигэһээр 40 жэ- [л] мүнөө гүйсэбэ.

[Советэ]скэ Союз дотор нөөсэл- [гын кас]санууд шэнэдхэн бай- [гуулаг]жа, үндэһэ ёһоороо [хаан]Россин нөөсэлгын кас- [сан]аа тад ондоо түхэл ... болгон хубилгагдаа [н]өөсэлгын кассанууд [пар]ти, эмхи зургаанууд, [н]ютагуудаар олоор эм- [хидх]эжэ захалһан. Тиигэжэ [нөөсэлгы]н кассанууд олониитэ ... ндо тон дүтэлүүлэгдэ- ... гдаһан байна.

[ЗУРАГ] ДЭЭРЭ: Липецкын ... левар, СССР-эй Вер- [ховно Сов]едэй депутат Н. И. ... ов туһалагша И. М. ... ээ хөөрэлдэжэ байна.

[ТА]СС-ай фотохронико.

В. И. Ленинэй заабари бэе- лүүлэн, ажалшадай нөөсэлгые имагтал хүндэ индустри хүг- жөөхэ хэрэгтэ сүм зорюулха гэжэ манай Коммунис парти, Советскэ правительство орол- доһон, тиигээдшье нөөсэлгын хэрэгые улам саашадань хүг- жөөхэ, энээндэ хүн зониие олоор хабаадуулха гэһэн зо- рилго урдаа табиһан байна. Нэгэдэхи табан жэлһээ хойшо эхи табин, ажалшадай нөөсэл- гэ хадаа ажахы, соёл культу- рые болон ороноо хамгаалха хэмжээ ябуулгые мүнгэн зөө- реэр хангаха талаар нилээд ехэ үүргэ бэелүүлээ.

Манай орон дотор нөөсэл- гын хэрэгэй хүгжэхэтэй хамта Буряадай республика дотор- шье мүн лэ нөөсэлгын касса- нууд эмхидхэгдэжэ, саашадаа тэрэнэй тоо олошоржо эхилээ юм. Хэрбээ революциин урда тээ Дээдэ-Үдэ хотодо нөөсэл- гын гансахан касса бии байгаа һаа, харин Буряадай АССР-эй байгуулагдаһан дары 1924 оной эхеэр Дээдэ-Үдэ (мүнөө Улаан-Үдэ) городто түрүүшын советскэ Гүрэнэй ажалай нөө- сэлгын 301-дэхи касса, мүн хэл- хеэ холбооной конторын дэргэ- дэ 301/1 касса эмхидхэгдэһэн байна. Тэндэ 35 хүн мүнгэеэ нөөһэн, тэрэнэйнь дүн 2438 тү- хэриг тиихэдэ болоо һэн хаш.

Жэлһээ үлүү сагай үнгэрөөд байхада республика доторнай 18 касса бии болгогдоод, хам- тадаа 909 хүн мүнгэеэ тэндэ хадагалжа байгаа. 1930-аад онуудта республика доторнай колхозууд, совхозууд, МТС- үүд олоороо байгуулагдажа, тэрэнэй үндэһөөр хүдөө нюта- гуудта нөөсэлгын кассанууд олошоржо захалаа. Энэ хуби- лалтын ёһоор Буряадай АССР- тэ гүрэнэй ажалай нөөсэлгын кассануудай болон гүрэнэй кредидүүдэй управлени бай- гуулагдаһан, аймагуудай тү- бүүдтэ централна, мүн томо тосхонуудта юрын нөөсэлгын кассанууд нээгдэһэн байна.

Иигэжэ нөөсэлгын кассануу- дай тоогой олон болоһонтой дашарамдуулан, ажалшадай мүнгэеэ нөөсэлхэ ябадал улам саашадаа хүгжэһэн байна. Тиигээдшье ажалшан араднай баян дэлгэр ажаһуудаг болон- хой, хэрэглэмжэһээ үлүү гара- һан мүнгэеэ нөөсэлгын касса- да хадагалдаг ёһо заншалтай болонхой.

Һүүлэй 4 жэлдэ республи- кымнай ажалшадай нөөсэлгэ 9,5 миллион түхэриг хүрэтэрөө ургаа. Энэ хадаа 1955-58 оной- хитой сасуулбал, 4 дахин ехэ болоһон жэшээтэй. Нөөсэлгын кассануудта мүнгэеэ хадага- лагшадай тоо һүүлэй 2—3 жэл соо 42,8 мянга хүрэтэр олошо- роо, энэ үедэ нөөсэлгын 60 кас- санууд шэнээр нээгдэһэн бай- на.

Ажалшадай нөөсэлгын бо- лон нөөгшэдэй тоогой ургалта хадаа имагтал национальна доходой ехээр ургажа, хүн зо- ной ажаһуудалай һайжаржа байһан ушарһаа дулдыдана гэ- жэ сэхэ тэмдэглэхэ зэргэтэй- бди. Энээниие үшөө нэгэ иимэ баримта гэршэлнэ. Һүүлэй 4 жэлэй хугасаа дотор удаан болзортойгоор мүнгэеэ нөөсэл- гын кассануудта хадагалха ябадал аяар миллионһоо үлүү түхэригөөр дээшэлээ.

Мүнгэеэ нөөсэлгын касса- нуудта ехээр, олоороо хада- галдаг ушар хадаа ажалшадай материальна талаараа һайн, баян дэлгэр ажаһуудаг боло- һонһоо уламжалхаһаа гадна, тэрэшэлэн тэдэнэй өөлэ- дынь оюун мэдэрэлэй дээшэл- жэ байһые, өөһэдынгөө үлүү гараһан мүнгэн зөөриие, хүсэеэ арадай ажахын, соёл культрын байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадуулха гэһэн хүсэл эр- мэлзэлые харуулан гэршэлнэ. Энэ хадаа манай орон дотор коммунис общество байгуулха болзорые бүри түргэдхэхэ гэ- һэн удхатай гайхамшагта үйлэ хэрэг мүн болоно.

Жэшээ болгон абаад үзэел даа. Манай республикын нөө- сэлгын 260 кассада 189 мян- ган хүн аяар 25 миллионһоо үлүү хэмжээнэй мүнгэ хада- галжа байдаг. Энэ ехэ мүнгые даб дээрэ нөөсэлгын касса- нуудта байлгахадань, тэдэ- нииень гүрэн хадаа саг зуурын алибаа хэрэгсэлдэ хабаадуул- даг, арадай ажахые мүнгэн зөөреэр таһалгаряагүй ханга- жа байха ушарта энэнь арга- гүй ехэ ашатай болоно. Тии- хын хажуугаар мүнгэеэ нөө- сэлэгшэд өөһэдтөөшье зарим тэды олзо оруулха ёһотой бо- лоно. Гансахан 1961 ондо рес- публикын нөөсэлэгшэдтэ мүн- гэ хадагалһанайнь түлөө про- цент болон шүүбэри болгон 465 мянган түхэриг түлэгдэһэн байха юм. Тиихэдэ Гүрэнэй 3 процентын шүүбэритэ доторой урьһаламжын облигаци бариг- шад 53,6 мянган түхэриг шүү- һэн, мүн эдлэл-мүнгэнэй лоте- рейгээр 1961 ондо 144 мянга- һаа дээшэ түхэригэй шүүбэри- дэ ажалшад хүртэһэн жэшээ- тэй.

Дээрэ дурсагдаһан тоо ба- римтанууд хадаа ажалшадай нөөсэлгын али зэргэ дээшэлжэ байһые, хүн зондо ашатай ол- зотой, гүрэн түрэдэ туһатай байһые гэршэлжэ үгэнэ. Тии- гэжэ нөөсэлгын кассанууд хүн зондо хүндэтэй, үүргэ ехэтэй эмхи зургаан болонхой гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Коммунис байгуулалтын үедэхи шэнэ эрилтэнүүдые бэе- лүүлжэ байха сагтаа нөөсэл- гын кассануудай хүдэлмэри- лэгшэд өөһэдынгөө албата ажал ябуулгые эрхимээр бэе- лүүлхэ, ажалшан зониие һай- наар хангажа байха, хараалаг- даһан али бүхы түсэб, уялга- нуудаа ходо дүүргэжэ байхын тула эрмэлзэн тэмсэжэ байха уялгатай. Энэ зорилгоёо Бу- ряадай республикын нөөсэл- гын кассануудай олон тоото хүдэлмэрилэгшэд нэрэтэй со- лотойгоор бэелүүлхэнь дам- жаггүй.

Ж. РИНЧИНОВ,
Буряадай АССР-эй
Гүрэнэй нөөсэлгын
кассануудай болон
гүрэнэй кредидүүдэй
управлениин начальник.

Тугутовэйдэ болоһон түрын һүүлээр

ФЕЛЬЕТОН

«Ёһо заншалай шэнэ нүүдэй өөһэдынь хэрэглэдэг эрилтэнүүдые бүхы совет хү- эгээл шуха... зүйл болгохо зорилготойбди»

Н. С. Хрущев.

1.

Хүбүүгээ гэрлүүлжэ,
Хүн болгохо гээшэ —
Хүндэтэй, һайханшье,
Хүшэрханшье хэрэг даа...

2.

Тугутов Бадмында
Түрэ болоҗо,
Найр наадан —
Нарьяан, шуулан —
Үнжэн, хонон
Үргэлжэлөөд дүүрээ.

Архи гээшэнь
Амаргүй ехэ аад,
Уһан шэнгеэр
Урдажа байгаа.

Шанаһан мяхан,
Шараһан мяхан,
Толгой-түөлэй,
Тоһо-зөөхэй —
Элдэб эдеэн
Элбэг байгаа.

Градустай архяар,
Гадартай мяхаар
Хоёр зуугаад
Хотые садхаахань
Бэлэн хэрэг
Бэшэ байшоо...

Амаа халахадаа
Аашалаашадшье байгаа.
Гарай шалаа
Гаргаашадшье байгаа.
Сэнгүй болоһон
«Сэсэшүүлшье» олдоо.
Хэлэхэгүй үгэ
Хэлээшэдшье олдоо...

Бадматан ехээр
Бахардаад абаа.
Һайсахан түрэлхидэй
Һарбайба, туһалбашье,
Ханзаяа хооһолоо,
Хармаанаа тоншороо.
Харюудань теэд
Хабархаа, баярлаа:
Найр түрын
Нарьяан дундуур
Хүбүү, бэринь
Хүлһөө буунгүй,
Аадар шэнгеэр
Адхаржа байһан,
Айлшадай бэлэгые
Абажал ябаа.
Халамгай хүнүүдэй
Хашхарһан үреэл
Шалажа эсэтэрээ
Шагнажал ябаа.

3.

Аманһаа ама
Алдангүй дамжан,
Сугларһан бэлэгынь
Суудa гараа:
— Абаһаар үүсэлмэ
Арбаад хонин,
Шахамал томо
Шантагар гахай,
Арбаад шахам
Радиоприёмник,
Наагуур хэлэхэдэ,
Найман самовар,
Гарай часууд,
Гардероб, диванууд
Бэлэг соонь
Бии гэнэл.

— Обоо хүбөө
Олон плати,
Одеяла, бүдүүд
Обоолоотой гэжэ
Хэшэгтын Дулма
Хэлээ гэнэл.
— Бүхы гарзаяа
Бүрин бүглөөд,
Бадматан гэнтэ
Баяжахань гэнэл...

— Сэсэрхэн, хошоолонгүй
Сэхыень хэлэхэдэ,
Буряад түрэмнай
Буруу харгы руу
Бурижа ябана бшуу...

— Зүб даа, тон зүб.
Зөөри суглуулха
Амар бэлэхэн
Арга болоҗо,
Нюур шарайгаа
Нюһадаад байна.

— Түрэдэ ошохонь
Түбэгтэй болоо:
Бэлэгээр бага һаа
Бэгзыжэ һуухаш.

— Шамарлаһан янзатай
Шантайлдажа һуубалынь
Шамдуухан гаража,
Ошолтой болодог.

—Түрэ хуримнай
Түхэлөө алдажа,
Хүхэ архидаанай,
Хүлгөө үймөөнэй
Газар болошоһониинь
Гайхалтайл агша даа.

4.

Үүрэй сайхань
Үдыхэн байба.
Бадма баабай
Бахардан һэреэд,
Газаашаа гүйжэ,
Гараба сошордуу:
Аргагүй жэгтэй
Абяан һэреэгээ.
Шэнэ айлай
Шэнэ гэрһээ
Айдаһатай шанга
Абяан дуулдалай.
Гэртэнь орон гээд
Гэдэргээ даб гээ:
Аһаагаад шангадхаһ
Арбан приёмник
Арбуулан шууяна,
Арбуулан дуулана,
Арбан ондоо
Станци абанхай.

Бусалгаад орхиһон
Булхагар самоварнуу,
Бултуулан шааяна,
Бултуулан эшхэрнэ,
Урал хаян,
Ухилалдан байна.

Асараад хорёолһон
Арбан хониниинь
Арбуулан маарана,
Аһан шадалаараа:
Газараа бэшэрхээ,
Гахайда баһуулаа.

Хонидой дунда
Хоножо үзөөгүй
Шахамал гахайнь
Шанга гэгшээр
Шашхажал мэдэнэ,
Шархатаһан юумэдэл.

Хоёр залуунь
Хоргодоо гү?.. Алга...
Угзаран ходолбо
Бэлэгээр сугларһан
Олон юумээр
Обойсоо хушаад,
Арай арайхан
Амитай хэбтэһыень
Малтажа гаргаад,
Магнайень үлеэжэ,
Һэжэржэ байжа,
Һэгээ оруулба.

5.

«Баабай ерэг,
Бахардан сошог,
Һайса хараг,
Һанаа абаг!»—гээд,
Гаргаһан шууяандаа
Гансата дүлииржэ,
Үхэдхэн унаһанаа
Үргүүлжэ бодоһон
Хүбүүн һамгаяа
Хүтэлэн зогсоод,
Эсэгынгээ урдаһаа
Эридээр хараад,
Шэгээ улайтарнь
Шэшэртэрнь хэлэбэ:

—«Гэнтэ баяжаха
Гэнэтэй.
Гэдэргэ унаха
Үбшэнтэй...»
Иимэ бэлээр
Эндэ сугларһан
Энэ зөөриие
Эдлэхэгүйбди!
Эдлэхэ зөөриеэ
Энээхэн гараараа,
Эрэлхэг ажалаараа,
Хатуу зоригоороо,
Хара хүлэһөөрөө
Олохын тулада
Оролдон тэмсэхэбди.

Манайда болоһон
Мангарта түрэдэл
Барга бүдүүлиг,
Бааза мунинха
Хурим түрые
Хуулан хаяжа,
Хубилган шэнэлжэ,
Эмхитэй, гуримтай
Эхитэй, захатай,
Ёһотойхон гоё
Ёохортой наадатай,
Сээжэһээ мүндэлһэн
Сэсэн дуунуудтай,
Ухаа нэмэхээр
Уярха, баясахаар
Шэдитэй, хүсэтэй
Шэнэ үреэлтэй,
Хүхюу һайхан,
Хүнгэн сомор,
Болбосон шэнэ
Болгохо саг тулаа!

6.

Хүбүүнэйнгээ үгые
Хүдэлэнгүй шагнажа,
Хүлэрһэн, улайһан,
Хүхиһэн, баясаһан,
Баабай сэдьхэлһээ
Баяраа дэлгээбэ:
—Зүб даа, хүбүүмни,
Зүб лэ хэлэнэш,
Һаял ойлгобоб.
Һайсал ойлгуулбаш.
Буруу тээшээ
Бурижа ябаһан
Буряад түрэеэ
Арюудхан шэнэлхэ
Асуудал хашхаран,
Дэгээ һүүлээ
Дээрээ хаяад,
Хабһанаймнай забһар руу
Хадхажа байнал,
Хатуу шүбэгөөр.
Мэнгээрһэн хоолойемнай
Мэрэжэ байнал,

Угсаран холбоһон
Приёмнигуудыень.
Унтараагаадхиба
Уһаяа шэргэһэн
Самоварнуудыень.

Газаашаа гараад
Хонидынь намнаба,
Гахайень сохёод,
Бархиртар үлдэбэ.

Хараашалба ороод,
Харагдабагүй гэдэнь.
Һанаашархаһан Бадма
Һалаганан бэдэрбэ.
Дүлиирэн унажа,
Дүнгеэрһэн хүбүүгээ
Шэрээ дороһоо
Шэрэжэ гаргаба,
Мэгдэжэ һагдажа,
Мэдээ оруулба.

Бэриеэ тиигээд
Бэдэржэ олобо:
Бэридэ, хүбүүндэ
Миисгэйн шүдөөр...
Сэгнэшэ хэмнэшэгүй
Сэсэн лэ байбаш,—гээд,
Уяран баярлаһандаа
Уһатаһан нюдэеэ
Араарнь гарайнгаа
Аршан ошожо,
Эльбэбэ хүбүүгээ,
Эльбэбэ бэриеэ.
Һанагдаагүй
Һайхан үреэл
Хэмгүй уриханаар
Хэлэжэ байжа,
Таалаба хүбүүгээ,
Таалаба бэриеэ.

Ш. НИМБУЕВ.

КИНО

„Нүгэлтэй басаган“

Республикымнай экрануud дээрэ «Нүгэлтэй басаган» гэжэ уран hайханай шэнэ фильм харуулагдажа эхилбэ. Тус фильмые «Мосфильм» студида уран зохёолшо Н. Евдокимовай повестиин удхаар режиссёр Ф. Филиппов найруулан табяа. Энэ фильм мүнөө үе сагай темэдэ зохёогдонхой, мүн хүн зоной сэдьхэл бузараадаг шажан мүргэлтэй эрид тэмсэлдэ уряалhан тула харагшын hанал хүсэлдэ ойлгосотой, зүрхынь хүдэлгэмөөр байна. Үнэхөөрөөшье, фильмын гол героиниин хуби заяан хэнэйшье сэдьхэл хүдэлгэмөөр.

...Хүдөө холын тосхондо түрэhэн Ксения басаганай хуби заяанда гадаа талын балайшье онсо хубилалта болоногүй гэжэ hанахаар. Үнгэрhэн дайншье, хүн зоной баяр, гашуудалшье, үнгэрхэдөө замбуулин дайдые шэнжэлэлгэшье тэрэнэй ажабайдалда ямаршье хубилалта асарнагүй. Хэтэрмээр бурханда hүзэглэдэг бүлэ соо түрэhэн, үдэhэн Ксения мүн лэ орон соохи ниитын хубилалтануудые анхарангүй, гэртэхинэйнгээ номнодог элдэб бурхан тухай hанал бодолнуудта абтан ябахадаа, өөрөөшье баhал бурханай бии байhанда эрхэ бэшэ этигэхэ баатай болоно. Тиихэдээ бурханhаа айжа, хани нүхэдhөө хахасана, hургуулида hуралсаха, ном уншаха болон дуу дуулаха, киношье хараха эрхэнүүдhээ арсана. Эгээл энэ үедэ тэрэнэй ажабайдалда хүлеэгдээгүй ехэ ушарал болоно. Ксения нютагайнгаа тракторист хүбүүн Алексейтэй танилсажа, орон дэлхэй дээрэ боложо байhан элдэб асуудалнуудаарярилдажа эхилнэ. Тиихэдээл шажанда hүгэдэлгын, hүзэглэлгын бурууе бага багаар ойлгожо эхилнэ. Тиигэбэшье бурхан энэ дурамни болоод ерэбэ гээшэ»,— гэжэ hанаадшье үзэхэ юм. Тиигээд бурхан шажанда огто hүзэглэдэггүй Алексеймни баhал hүзэглэдэг болоhой гэжэ досоогоо шэбшэн бодоно. Үнгэрхэдөө үлүү гарама hүзэгшэ Михаилда хадамда гараха баатай болоод, загс тээшэ ошожошье ябахадаа, шэдитэ, «хубилгаата» бурханай зүгhөө «абарал» хүлеэнэ.

Басаганай булаг шэнги түрүүшын дуранай хүсые ойлгоhон, тэрэнэй hүзэгэйнь бууража эхилhые хараадаа абаhан гэртэхиниинь басагые заримандаа айлгажа, нүгэл тухай дурдан, хуушан түхэлдэнь бусаахые hэдэнэ. Энэл зорилгоор басагаяа хадамдашье үгэнэ ха юм. Тиигэжэ түрэхэhөө сэбэр сэдьхэлтэй, урин налагай зантай басаган дахинаа мунхаг гэртэхинэйнгээ мэдэлдэ орошоно. Теэд басаганай бүхы сэдьхэл зүрхэниинь энэ хуушанайнгаа мунхаг харанхы байдалые тэсэнгүй, буруушаажа эхилнэ. hүзэгшэдэй hүртэ муухай хэрэгүүдые дахин, шэнэ нюдөөр ажаглан хаража байхадаа тэсэнгүй, нэгэтэ hүни Ксения түрэл тосхонhоо хулжан, хүн зон тээшэ, гэрэлтэ hайхан шэнэ ажабайдал тээшэ тэрьедэнэ. Энээгээр тус фильм түгэсэнэ. Эндэл фильмын гол удхань гаража ерэнэ. Өөрынгөө олзо хаража, хүн зоной толгой эрьюулдэг шажан мүргэлэй хорото түлөөлэгшэдэй хара хэрэгые хайра гамгүйгөөр, элирхэй тодоор харуулhан энэ фильм нилээд hонирхолтой гэжэ тэмдэглэмээр. Нүгөө талаhаа энэ фильм соо манай ороной ажабайдал шажанай номнолой худал хуурмагые балшыса элирүүлнэ, тиин тэдэнэрэй саашадаа хара хэрэгээ үргэлжэлүүлхэ хүрьhэн ходорон hалаа. Имэл бодол фильм харагшадта эрхэ бэшэ түрэнэ.

Фильмын гол ролиие бэлигтэй залуу артистка Ия Саввина шадамараар, этигэмээр гүйсэдхэнэ. Тэрэ хадаа урданьшье «Хаб нохой дахуулhан эхэнэр», «Даруу зантай басаган» болон бусад фильмнүүдтэ наадаhан байна. Энэ шэнэ ролиинь тэрэнэй үшөө нэгэ амжалта гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Элдэб орёо эрхэ байдалда ородог, hүзэгшэ байhан залуу басаганай сэдьхэлэйнь бүхы олон янзын хубилалтануудые тон тодоор, үнэн зүбөөр гаргажа шадаа. Бусад артистнууд сооhоо Алексейн ролиие гүйсэдхэhэн Н. Довженко, эхынь, эсэгынь, ахынь роль гүйсэдхэhэн А. Попова, В. Чекмарев, Д. Ильченко гэгшэд зорилгоёо яhала бэрхээр бэелүүлжэ шадаа.

Юрэнхыдөө тус фильм режиссер Ф. Филипповэй амжалта гэжэ тооломоор. Мүнөө сагай зүрхэ хүдэлгэмэ темэдэ зорюулагдаhан иимэ фильмнүүд олон боложо байт лэ гэжэ юрөөхөөр байна.

Б. Егоров.

Шэнэ ном тухай

„Дайн хэрэггүй“

Бүгэдөөрөө буу зэбсэг хураажа, эб найрамдал сахиха зорилго мүнөө үе сагай шухалын шухала хэрэгүүдэй нэгэн болоно. Эб найрамдалай хэрэгэй түлөө тэмсэлшэдэй жагсаал жэлhээ жэлдэ бүри хүсэтэй боложо байна. Һаруул hайхан ерээдүй тээшэ дорюун алхамаар дабхижа ябаhан совет арад эб найрамдалай түлөө хүдэлөөе толгойлно.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха хэрэгтэ Буряадай уран зохёолшодшье хубитаяа оруулна. Мүнөө үеын ажал хэрэгүүдтэ зорюулагдаhан зохёолнуудые бэшэхынгээ хажуугаар, дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү шүлэг, дуунуудые, мүн бусадшье зохёолнуудые бүтээнэ.

Эб найрамдал, Эхэ ороноо, Коммунис партяа магтан дуулаhан шүлэгүүдэй болон рассказуудай согсолбори Буряадай уран зохёолшод hаяхан хэблүүлбэ. Тэрэнь «Дайн хэрэггүй» гэжэ нэрэтэй. Энэ номой түлөө абаха гонорараа бултыень эб найрамдалай жасада оруулха гэжэ шиидээ.

Эб найрамдал хамгаалха Совет Комитедэй гэшүүн, Буряадай уран зохёолшодой правлениин түрүүлэгшэ Намжил Балдано номой оршолдо иигэжэ бэшэнэ:

«Һаяхан, июль hара соо Москвада болоhон Эб найрамдалай конгрессто хабаадаха зол намда тудаа. Зуун хорин гүрэнhөө хоёр мянга гаран түлөөлэгшэд сугларжа, эб найрамдал мандаг, дайн хэрэггүй гэhэн уряа доро бүхы хүдэлмэреэ ябуулаа. Эб найрамдалай түлөө сусаршагүй тэмсэлшэ манай Никита Сергеевич Хрущевой үгые барандаа халуун анхаралтайгаар шагнажа, альга ташалгаар угтаа hэн. Энэ ушар эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ манай совет арадай ябаhые гэршэлнэ».

Тус согсолбори Цырен-Базар Бадмаевай «Алтан дэлхэйгээ аршалая!» гэhэн уряалта шүлэгөөр эхилнэ. Мүн тэрэ поэдэй «Гурбан мөөртэй машинахан» гэhэн шүлэгэйнь Буряадай искусство, литературын декадын болохо үеэр суурхаhые hанана бэзэт. Арад зоной hанажа, сэдьхэжэ ябаhан hанал бодолыень дабтаа ха юм. «Гурбан мөөртэй машинахан» гэжэ шүлэг мүнөөшье хуушараагүй.

Табигты даа энэ машиные
Таанад, хотонууд, гүрэнүүд!
Холын
парламентнуудта,
Ассамблейдэ
Хүрэжэ ерэг лэ hэтэ шууд!
Хүрэжэ ерэхэдээ хэлэхэ:
— Харагшымни
хүбүүхэм
бү хараг! —
Энэ дэлхэйдэ хэтэ мүнхэ
Эб найрамдал мандаг.

Поэдүүд Ш. Нимбуев, Ц. Галсанов, Ч. Намжилов, Цырен-Дулма Дондокова, Бато Базарон, Даши Дамбаев болон бусадай эб найрамдалда, Эхэ орондоо, Коммунис партидаа зорюулhан шүлэгүүд ном соо оруулагданхай.

Тэрэшэлэн эдэ темэнүүдээр бэшэгдэhэн прозаическа зохёолнуудшье согсолбори соо бии. Эдэ зохёолнууд шанарайнгаа талаар адлинууд бэшэ, тиигэбэшье барандаа эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ зорюулаатай. «Тэмсэл үргэлжэлhөөр» гэhэн рассказ соогоо Балдан Санжин Алжирай патриодуудые харуулна. «Могой тамгатай самолёт» гэhэн Цырен-Доржи Дамдинжаповай рассказ Вьетнамай таряашанай басагые дайсанай самолёдой шархатуулhан тухай хөөрэнэ.

Буряадай уран зохёолшод, дэлхэйн үнэн сэхэ хүнүүдтэй суг хамта дайн хэрэггүй гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Алексей Бадаев, поэт.

Спорт

А. Комков—чемпион

Үнгэржэ байгаа 1962 оной эсэстэ hамаралгаар өөhэд хоорондын мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Энэ мүрысөөндэ «Буревестник», «Труд», «Локомотив», «Урожай» бүлгэмүүдэй бэрхэ hамарагшад хабаадалсаба.

«Труд» гэжэ hайн дуранай бүлгэмэй гэшүүн А. Комков ехэ hайн амжалта туйлаа. Тэрэ хадаа 100 метртэ 3 ондоо янзаар hамархадаа, бүгэдэнhөөнь габшагай байжа, нэгэдэхи hууринуудые эзэлбэ. Түмэр замай техникумэй студент Кравчук, хүдөө ажахын институдай студент Николаев болон Лещенко, Сидоров гэгшэд түрүүшын hууринуудые хубаалдаба.

Эхэнэрнүүдэй дундаhаа hамаралгаар республикын чемпион нүхэр Ситченко болобо. Энэ басаган нёдондоной чемпион байhан Черкашинае нэгэ секундаар ахиба. Г. Ярославцева брасс hамаралгаар нэгэдэхи hуури эзэлээ. Мүрысөөндэ хабаадаhан басагаднай бүгэдөөрэн түмэр замай техникумэй hурагшад байшоо. Бэшэ бүлгэмүүд hамаралгын энэ мүрысөөндэ басагадые табяагүй байhаниинь харамтай. Иимэ дутагдалые саашадань зайсуулха.

В. Дамбуев.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной декабриин 26.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

АНИТА АРЕНС ТАБИГДАБА

БЕРЛИН, декабриин 24. (ТАСС). Анита Аренс гэдэг немецкэ патриотка ФРГ-гэй түрмэhөө сүлөөлэгдэбэ. Тэрэ хүндөөр үбшэлhэн эхэнэр түрмын больницада хэбтэжэ байhанаа хэдэн үдэрэй саада тээ дахин түрмэдэ хаагдаhан байгаа. «Нейес Дейчланд» газетын мэдээсэhэн ёhоор, немецкэ болон хилын саадахи олониитын буруушааhанай ашаар Анита Аренс табигдаа.

Анита Аренсые энэ жэлэй сентябриин hүүлээр Баруун Германиин полици арестовалhан байгаа юм. Тэрээнтэй хамта өөрынь нүхэр Франц Аренс хаагдаhан байгаа. Үбгэ hамган хоёрой коммунис үзэлтэй байhан ба эб найрамдалай түлөө эсэлтэгүй тэмсэл хэдэгынь хааха шалтагаан болоо hэн.

Мюнхенэй антифашистнууд болон нацистска концлагерьта урдань тулиhан зобоhон хүнүүд эдэ патриодуудые сүлөөлэгты гэhэн эрилтэ табяа юм.

Чомбе дээрмэшэлhээр

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 24. (ТАСС). Катангын хара hанаатад шэнэ дээрмэдэлгэ хэбэ. Ассошиэйтед пресс агентствын корреспондентын Элизабетвильhээ мэдээсэhэн ёhоор, мүнөөдэр Чомбейн жандармери ООН-ой сэрэгэй вертолёт буудажа унагааба.

Голландиин залуушуулай hайн hайхан ерээдүйн түлөө

РОТТЕРДАМ, декабриин 24. ТАСС-ай корреспондент О. Пивоваров иигэжэ мэдээсэнэ: эндэ Голландиин залуушуулай бүгэдэниитын союзай (Анив) IX съезд боложо байна.

«Анив ба залуу үетэн эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ» гэhэн үглөөнэй заседани комиссинуудай хүдэлмэридэ зорюулагдаа. Тэрэнэй hүүлээр үгэ хэлэлгэн болобо. Съездын делегадууд союзай таhагуудай хүдэлмэрие, залуушуулай демократическа эрхэдэ добтолхо ябадалда эсэргүүгээр тэмсэхэ, оронойнгоо дайнда бэлдэхэ ябадалда эсэргүүгээр тэмсэхэ, Голландиин залуу үетэндэ hайн hайхан ерээдүйе хангаха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ съездын адресаар олон оронуудай залуушуулай организацинуудhаа амаршалгын телеграмманууд ерэнэ.

Залуушуулые аха нүхэдэйнь түлөөлэгшэд амаршална. Эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ урдань хабаадалсаhан С. Корпер гэгшэ дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ немецкэ булимтарагшадта эсэргүү тэмсэлдэ Голландиин залуушуулай эрэлхэг зориг гаргаhан тухай хөөрэжэ үгэбэ. Эб найрамдалые сахихын түлөө тэмсэлдэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсагты гэжэ эдир хүбүүд, басагадые тэрэ уряалба.

Баруун Германиин Бундесверэй сэрэгэй частьнуудые [...] нойнгоо газар дээрэ байл[...] гэhэн Голландиин правит[...] ствын hэдэлгэдэ эсэргү[...] олониитын жагсаалда ха[...] далсагты гэhэн уряае [...] дын делегадууд халуунаа[...] таба.

США-гай портово ашаашадай забастовко

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 24. (ТАСС). Атлантическа далайн эрьедэхи болон Мексиканска буланай эрье шадарай портнуудта хүдэлмэрилдэг 80 мянган портово грузчигууд үсэгэлдэр забастовко соносхобо. Америкын портово грузчигууд энэ жэлэй октябрь соо забастовко соносхоhон юм, тиибэшье правительство хүдэлмэришэдтэ эсэргүү Тафта-Хартлиин хуулиин үндэhөөр забастовкые 80 үдэрөөр болюулха гэhэн сүүдэй шиидхэбэри гаргуулжа шадаhан байгаа. Сүүдэй тогтоолой болзорой дүүрэмсээр портово грузчигууд үсэгэлдэр тэмсэлээ дахяад эхилбэ. Забастовко соносхоhон хүдэлмэришэдэй эрилтые хангаха тухай эзэдтэйнь хэлсээ хэхэ «90 үдэрэй эблэрэл» баталыт гэжэ президент Кеннедиин уряалhаар байтар, портово грузчигуудай профсоюз забастовко соносхоhон байна.

110 ШАХТА ХААГДАБА

ТОКИО, декабриин [...] (ТАСС). Японой эгээ [...] нүүрhэнэй абтадаг Кюсю [...] дээрэ энэ жэлэй янва[...] ноябрь хүрэтэр 110 [...] хаагдаба. Правительствын [...] жэлгэтэйгээр шахтан[...] эзэдэй нүүрhэнэй промы[...] ностиие «hайжаруулха» [...] тика ябуулhан шалтага[...] энэ сагай турша соо 10 [...] гаран шахтернууд үй[...] хаягдашаhан байна.

«Нихон Кэйдзай» газет[...] баримтанууд тухай мэдэ[...] зуураа, хэрбээ декабрьда [...] сю арал дээрэ иимэ т[...] шахтануудай хаагдаха [...] hаань, хаагдаhан шахтан[...] болон хүдэлмэриhөө хаю[...] хүдэлмэришэдэй тоо үнг[...] шэ жэлэйхидэ орходоо [...] дахин олон болохо [...] гэжэ бэшэнэ.

Элизабетвильдэ ша[...] буудалдаан болон[...]

НЬЮ-ЙОРК, декабрин[...] (ТАСС). Ассошиэйтед а[...] ствын мэдээсэhэн ёhоор, м[...] үглөөгүүр Элизабетвильд[...] тангын жандармери [...] ООН-ой сэрэгтэ орол[...] Эфиопиин сэрэгүүдэй хоор[...] зай забhаргүй буудалдаа[...] ложо эхилбэ. Городой [...] кын кварталда дүтын райо[...] пулемёдуудаар ходо буу[...] жа байна. Катангын сэр[...] түрүүн буудажа эхилээ [...] Эфиопиин сэрэгэй түлөөл[...] мэдүүлбэ.

Тобшо hонин

☆ Корейн Арадай Дем[...] тическа Республикада [...] үедэ мянган ажалшад б[...] 86 инженер болон т[...] гүүд хүртэхэ жэшээтэй б[...] хой. Орон дотор дунда ба[...] дэ техническэ эрдэмэй х[...] hэнэй ашаар иимэ амж[...] туйлагдаа. Олон тоото [...] hургуулинууд байгуулаг[...] ороной арадай ажахын [...] hалбаринуудта хүдэлмэ[...] 160 мянган мэргэжэл[...] бэлдэжэ гаргаад байна.

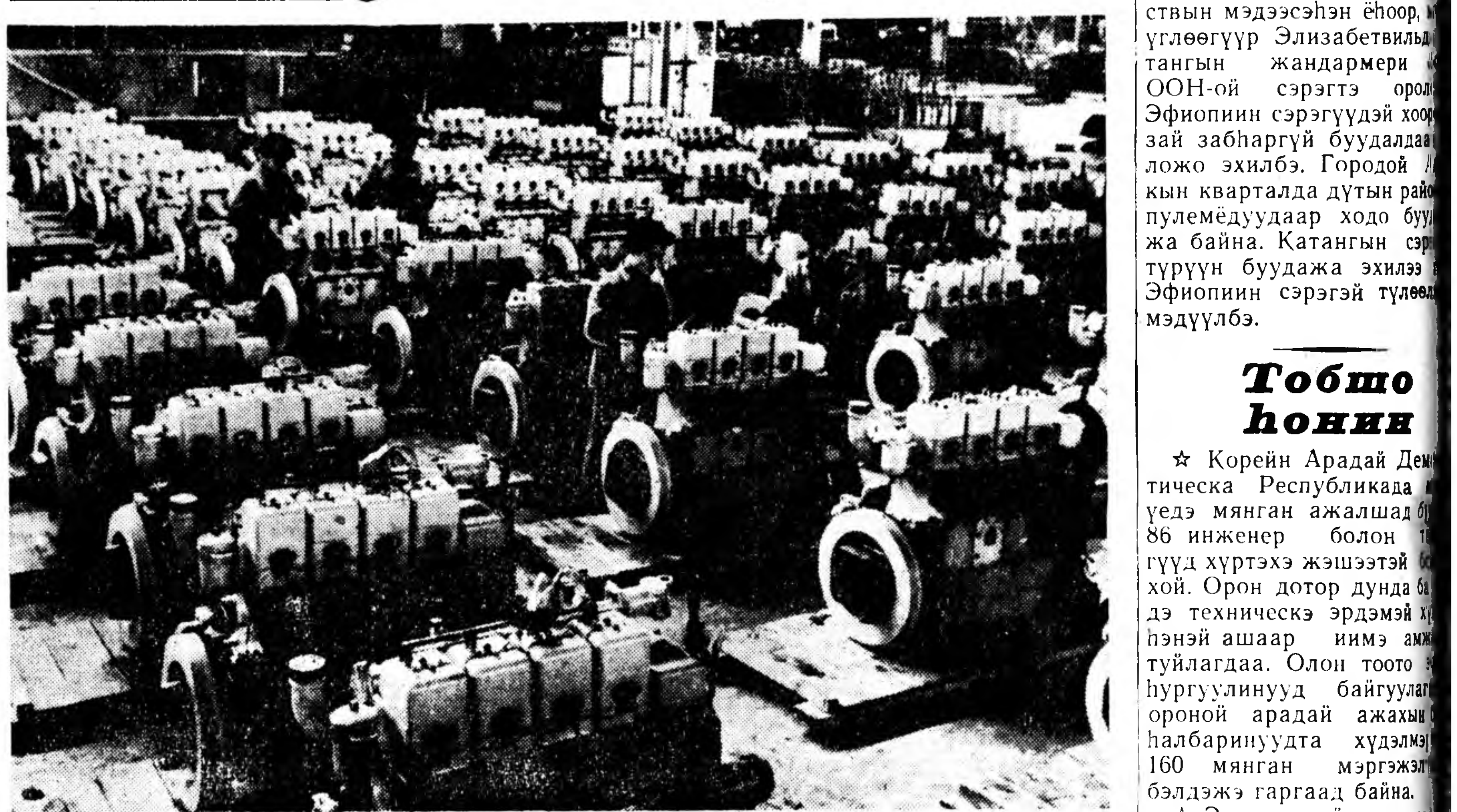
☆ Энэ жэлэй турша [...] Польшын фармацевтикын [...] дукциин хэмжээн 38 пр[...] тээр ехэ болоо. Польшо м[...] олон янзын эм болон анти[...] тигуудые үйлэдбэрилдэг, [...] дэнь дэлхэйн 50 орон[...] абаашагдадаг.

☆ Польшын хүн зон [...] мянга болоо.

☆ Колумбиин Манисале[...] родто ехэ уhатай бороо о[...] газарай хүрьhэн ехээр хэ[...] жэ эхилээ. 22 хүн үхэбэ, [...] хүн шархатаа. 50 гэр hа[...] жа, 300 хүн орохо байрагү[...] лобо.

☆ Вьетнамай Арадай а[...] верховно командованиин [...] хеэ холбооной түлөөл[...] Вьетнамда ажаглалта б[...] налта хэжэ байдаг уласхоо[...] дын комиссида буруушаа[...] бэшэг эльгээбэ. Декаб[...] 7-до Американ бүтээн гар[...] «С—47» гэжэ самолёт Урд[...] Хойто Вьетнамай хоорон[...] буу зэбсэггүй зонодо и[...] орожо ерээ гэжэ тэрэ б[...] соо хэлэгдэнэ. Энэ хадаа [...] оной Женевэдэхи хэлсэ[...] дэhэн ябадал болоно.

☆ «Эйр Джет» гэжэ А[...] кын фирмэ Японой «Да[...] целлулоид» гэжэ комп[...] техническэ документаци [...] Кавати городой заводу[...] ракетын түлишэ бэлдэхэ [...] бэри хамтаржа эмхидхэ[...] наатай байна.

Хитадай Арадай Республика. Уси городой (Цзянсу провинци) дизельнэ заводой продукци арадай ажахын элдэб hалбаринуудта хэрэглэгдэдэг болонхой. Тэрэ заводой гаргаhан дизельнүүд Лейпцигтэ болон Лозаннада болоhон уласхоорондын выставкэ дээрэ шагналда хүртэhэн юм. Зураг дээрэ: дизельнэ моторнууд заводой нэгэ цех соо байна.
Синьхуа—ТАСС-ай фото.

БУРЯАД БАРИЛДАА, СУР ХАРБАЛГЫЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ

Манай республикада буряад барилдаае ажалшад, илангаяа колхоз, совхозуудай залуушуул, тэрэ тоодо ород зон ехээр hонирходог болонхой.

Буряадай спортивна бүлгэмэй союзай болон организациин Соведэй президиум «Буряад барилдаа, сур харбалгые саашаданьхүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» асуудал өөрынгөө зүблөөн дээрэ хаража үзэhэн байна. Гэхэтэй хамта, энэ түхэлэй спортые үргэнөөр дэлгэрүүлгэ, хүгжөөлгэдэ зарим тэды дутагдалнууд бии байhаниие тэмдэглээ. Буряад түхэлэй спортын хүгжэлтэдэ байhан гол дутагдалнууд юуб гэхэдэ, хүдөө нютагуудта барилдаа, сур харбалгаар мүрысөөн хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Физкультурна коллективүүдтэ hуралсалай-hорилгын хүдэлмэри түхэреэн жэл соо ябуулагданагүй. Улаан-Үдэ хотодо залуушуул хэды олон байбашье, бүлгэмүүд хоорондын түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөн болодоггүй байха юм.

Олон үндэhэ яhатанай спортоор Бүхэроссин федераци байгуулагдаhаниинь мэдээжэ. Тэрэнэй гол зорилгонь хадаа федерациин олон үндэhэ яhатанай национальна түхэлэй спортые дэлгэрүүлэн хүгжөөхэ ябадал болоно. Иимэ түхэлэй спортоор үнгэрэгшэ зун Тувын АССР-эй ниислэл Кызыл хотодо Сибириин арадуудай спартакиада үнгэргэгдэhэн байна.

Хэдэхэн жэлэй саада тээ эдэ түхэлэй спортоор гансахан Усть-Ордын, Агын национальна округуудай, Буряадай АССР-эй спортсменүүдэй хоорондо мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ байгаа hэн. Тиихэдээ барилдаа, сур харбаанда ехэнхидээ буряадууд хабаадалсадаг байгаа.

1962 ондо болоhон Сибириин арадуудай спартакиадада буряад янзаар барилдадаг, сур харбадаг Яхадай, Хакассай, Тувын, Ойродой, Татарай бүхэнүүдэй барилдаае, сур харбалгые хараhан байнабди. Иимэ спартакиада үнгэргэлгэ саашадаа заншал болгогдохо байна. Тиимэhээ РСФСР-эй республика, область, хизаарнуудай спортсменүүдтэй уулзахадаа бэлэдхэл hайнтай байхын тулада буряад барилдаа, сур харбалгын дүрим гуримшуулагдаха зэргэтэй.

Бүхэроссин спортивна бүлгэмэй союзай болон организациин Соведэй президиум 1962 ондо буряад барилдаанай дүрим хаража үзөөд, тэрэниие баталhан байна. Тэрэ дүрим Россин Федерациин бусад республика, область, хизаарнуудта хэрэглэхын тулада хэблэн гаргагдаха юм.

Энээнтэй хамта Бүхэроссин спортивна бүлгэмэй союзай болон организациин Соведэй президиум буряад барилдаанай, сур харбалгын талаар зохихо разрядуудые баталаа. Тэрэнэй ёhоор спортсменүүдтэ—нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи болон мүн эдиршүүлэй спортивна разрядууд олгогдохо болонхой.

Мүнөө буряад маягай бүхын барилдаан, сур харбалга гуримшуулагдажа, энэ түхэлэй спортоор hорёонуудые эхилhэн республика, область, хизаарнуудта эдэ бүхы спортивна разрядууд баримталагдаха болоо.

Буряад барилдаагаар эдиршүүлэй разряд олохын тулада классификацилга иимээр харагдана: класс болон пионерэй отрядай түрүү hуури эзэлэлгэдэ 6 хүнhөө доошо бэшэ барилдаашад хабаадалсаха. Тэрэ мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн гү, али мүн элдэб эдир бүхэшүүлээр барилдахадаа жэл соо зургаан хүниие хаяhан бүхэдэ разряд олгогдохо.

Хэрбээ наhа хүсэhэн хүнүүдэй 6 хүниие жэл соо хаяа хадань, гү али разрядтай гурбан бүхые илаа hаань, үгышье hаа 6 хүнhөө үсөөн бэшэ барилдаашадые хабаадуулhан физкультурна коллективүүдэй hорёондо түрүү hууринда гараhан бүхэ гурбадахи разряд абаха юм.

Мүрысөөндэ хабаадалсагша жэл соо III разрядай 6 бүхые диилэhэн гү, али I—II разрядай бүхэшүүлтэй барилдахадаа тэдэнэй гурбыень хаябал, үгышье hаа зургаа гү, али дээшэ бүхэнүүдые хабаадуулhан аймагай, тосхоной түрүү hуури эзэлэлгэдэ нэгэдэхи hуури эзэлhэн бүхэдэ хоёрдохи разряд үгтэхэ болоно.

Жэлэй туршада II разрядай элдэб бүхэшүүлтэй барилдахадаа 8 хүниие хаяhан гү, али национальна округой, областиин, хизаарай, АССР-эй түрүү hуури эзэлэлгэдэ 10-hаа үсөөн бэшэ хүниие хабаадуулhан мүрысөөндэ нэгэдэхи, хоёрдохи hуури эзэлэгшэд нэгэдэхи разрядай нэрэ зэргэдэ хүртэхэ.

Бүхэшүүл разрядаа нэмээхэдээ жэлэй туршада өөрынгөө разрядай 2 бүхые хаяха зэргэтэй.

Буряад номоор сур харбалгын талаар разрядай нормо дүүргэлгэ очко абалгаар тодорхойлогдохо байна.

Жэшээлхэдэ, эдиршүүлэй хоёрдохи разряд абахын тулада 30—40 метрэй зайда бай харбахадаа 16 hуршаар 80 очко тудаха хэрэгтэй. (нэгэ бай оноhон нэгэ hурша арбан очкодо тоологдоно).

Эдиршүүлэй нэгэдэхи разряд абахын тулада 30, 40 метрэй зайда бай харбажа 16 hуршаар 95 очко абаха гү, али областьнууд хоорондын мүрысөөндэ 4-hөө үсөөн бэшэ команда хабаадаад байхадань, 30, 40, мүн 40, 50 метрэй упражненидэ 8-8 hуршаар харбаад нэгэдэхи hуури эзэлхэ ёhотой.

40, 50 метрэй зайда 16 hуршаар 80 очко тудахадаа наhа гүйсэгшэдэй гурбадахи разряд абаха болоно.

Наhа хүсэгшэдэй хоёрдохи разряд абахадаа 40, 50 метрэй бай 16 hуршаар 8-8 дахин харбахадаа 85 очко суглуулха ёhотой. Үгышье hаа 50, 60 метр зайда 16 hуршаар 85 очко тудаха. Мүн тэрэшэлэн национальна округой, автономито областиин, АССР-эй түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөндэ нэгэдэхи hуури эзэлhэн хүндэ энэ хоёрдохи разрядай зэргэ олгогдохо юм.

50, 60 метрэй зайда 16 hуршаар 95 очко тудаха гү, али 50, 60 метрэй упражненидэ 4-hөө үсөөн бэшэ суглуулагдамал команда хабаадуулhан областьнууд хоорондын мүрысөөндэ 1-дэхи, 2-дохи hуури эзэлэгшэдтэ спортивна нэгэдэхи разряд олгогдохо.

Буряад барилдаанай, сур харбалгын спортые олоной дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, hорёо мүрысөөнүүдые эмхидхэхэ, энээниие саашадань улам хүгжөөхэ хэмжээ абаха талаар спортивна коллективүүд, тэдэнэй соведүүд, аймагуудай спортивна бүлгэмүүдэй соведүүд ехэхэн харюусалгатай байна.

Энэ зорилго дүүргэхын, областьнууд хоорондо үнгэргэгдэhэн спартакиадада буряадаймнай спортсменүүдэй түрүү hууринуудые эзэлхынь тулада колхоз, совхозуудай, аймагуудай спортивна коллективүүдтэ, бүлгэмүүдтэ hуралсалай-hорилгын хүдэлмэри шангадхахаар болоо.

Һуралсал-hорилгын хүдэлмэри, мүрысөөнүүдые ганса зунай сагта бэшэ, харин саг үргэлжэ таhаралтагүй эмхидхэжэ, спортсменүүдэй шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлжэ байха ёhотой.

Мүнөө манай буряад барилдаа, сур харбаан гансахан хүршэ Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудта эрхилэгдэнэ бэшэ, мүн Яхадта, Хакассида, Тувада болон бусад газарнуудаар үргэлжэлүүлэгдэнэ.

Н. Иванов,
Национальна спортын республиканска секциин түрүүлэгшэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. ТЕЛ[...]ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактора—32-[...] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пропаг[...] —24-74, сельского хозяйства и советского строительства—4[...] промышленности, транспорта, информации—35-14, культ[...] литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров—4[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—3[...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ[...] Бурятской АССР.

Н00641. Зак. № 5791